

Verslag concept

Commissie Leefomgeving

Datum commissievergadering	:	18 maart 2024
Commissievoorzitter	:	T. van Wijnen
Commissieadviseur	:	Mw. M. van Boheemen
Telefoonnummer/e-mail	:	023-514 46 28 / boheemenm@noord-holland.nl

Aanwezig:

Commissievoorzitter	:	T. van Wijnen
Commissieadviseur	:	Mw. M. van Boheemen
Leden van de commissie	:	BBB dhr. P. Teeuwen, dhr. V. Valk VVD dhr. N. Roosendaal, dhr. B. de Wit GroenLinks P. Laport (p.t.), N. van der Waart (p.t.), B. Balucu Wouters D66 dhr. A. Kanik, dhr. W. van der Heijden PvdA dhr. A. Karar, dhr. T. Wagelaar JA21 dhr. D. van den Berg, mw. K. Uiterwijk CDA mw. R. Engels, dhr. D. Heijnen FvD mw. C. Middelkoop PvdD mw. M. van Aesch, dhr. M. Hanou PVV dhr. R. van Tiggelen, mw. R. Hazenberg SP dhr. M. Dijkzen, mw. H. Bouhleh-Lascaris CU dhr. M. Klein, mw. Y. Buit 50PLUS dhr. H. Stulemeijer, dhr. S. Faassen Volt mw. J. Schneemann, mw. B. van den Bogaerde
Gedeputeerden	:	R. Kocken (GroenLinks)
Afwezig:	:	dhr. J. Olthof (PvdA)
		<i>(Met bericht van verhindering)</i>
Notulist	:	mw. A. Smakman (Notuleerservice Nederland)

Agenda

- 5 1 Opening en mededelingen
- 2 Inspreekhalfuur
- 3 Vaststellen agenda, verslag, lijst moties en lijst toezeggingen en Strategische Agenda
- 4 B-agenda Gezondheid, Milieu, Voorzieningen, Cultuur en Sport
- 4.a Discussienota PvdA – Een gezonde leefomgeving voor alle Noord-Hollanders
- 10 4.b Afdoeningsvoorstel motie M113-2023 Stop met houtige biomassa
- 4.c C- naar B-verzoek CDA/D66: ag.p. 11.a Afronding Economisch Herstel- en Duurzaamheidsfonds (B-agenda Landelijk Gebied 11-03-2024, C-agenda Bestuur 15-02-2024 en Leefomgeving 18-03-2024)

Pagina 2

	5	<u>Rondvraag gedeputeerde Olthof (Gezondheid, Milieu, Voorzieningen, Cultuur en Sport)</u>
15	6	<u>B-agenda Klimaat en Energie</u>
	6.a	Discussienota JA21 – Realistische doelen in de energietransitie
	6.b	C- naar B-verzoek GroenLinks/PvdA: ag.p. 10.d Klimaatrechtvaardigheid en energiearmoede (C-agenda Leefomgeving 18-03-2024)
	7	<u>Rondvraag gedeputeerde Kocken (Klimaat en Energie)</u>
20	8	<u>Sluiting</u>

1 Opening en mededelingen

De **voorzitter** opent de vergadering om 18.15 uur en heet de aanwezigen, belangstellenden en de kijkers thuis van harte welkom.

25

Mededelingen

- Er is een quorum vastgesteld.
- Gedeputeerde Olthof is in Californië en zal tijdens deze vergadering worden vervangen door gedeputeerde Kocken.
- 30 • Er hebben zich voorafgaand aan deze commissievergadering geen sprekers aangemeld.
- Voorafgaand aan de vergadering is er een rondvraag ingediend door Partij voor de Dieren over Tata Steel en er is een rondvraag ingediend door de SP over Asbest Paviljoenslaan 3.
- De technische vragen zijn aan de algemene agendabijlagen toegevoegd.
- De spreektijd is vastgesteld op 3,5 uur.
- 35 • Er is een procesbrief over Tata Steel ontvangen en toegevoegd aan de ingekomen stukken. Deze brief kon niet tijdig worden geagendeerd en zal daarom voor de volgende vergadering van 22 april bij de C-stukken worden opgenomen.
- De voorzitter attendeert de aanwezigen op agendapunt 10.b, betreffende de nieuwsbrief over de laatste ontwikkelingen in het programma Verbindingen Aanlanding Wind op Zee (pVAWOZ), georganiseerd door het ministerie van Economische Zaken en Klimaat. Er zijn
- 40 informatieavonden gepland, en voor diegenen die daar niet bij kunnen zijn, biedt het ministerie de mogelijkheid om deel te nemen aan een webinar op 19 maart 2024 van 19.30 tot 21.00 uur. De aanmeldlink voor dit webinar is te vinden in de nieuwsbrief.
- Tot slot maakt de voorzitter de commissie attent op de bustour voor zonne- en windenergie op land, de warmtetransitie en de energie-infrastructuur, die plaatsvindt op 21 juni van 9.30 tot 14.00 uur. Belangstellenden worden uitgenodigd zich hiervoor aan te melden.
- 45

2 Inspreekhalfuur

50

Er hebben zich voorafgaand aan de vergadering geen sprekers aangemeld.

3 Vaststellen agenda, verslag, lijst moties en lijst toezeggingen en Strategische Agenda

55

De **voorzitter** constateert dat de agenda, het verslag van de commissievergadering Leefomgeving van 15 februari 2024, de lijsten moties en toezeggingen, en de Strategische Agenda ongewijzigd zijn vastgesteld.

60

4 B-agenda Gezondheid, Milieu, Voorzieningen, Cultuur en Sport

4.a Discussienota PvdA – Een gezonde leefomgeving voor alle Noord-Hollanders

Toelichting:

65 *De commissieleden kunnen met elkaar en gedeputeerde bijgaande discussienota van indiener de heer Wagelaar (PvdA) bespreken.*

De heer **Wagelaar** (PvdA) presenteert de Discussienota "Een gezonde leefomgeving voor alle Noord-Hollanders". Hij benadrukt het belang van gezondheid als het meest fundamentele aspect van iemands leven, wijzend op de aanzienlijke gezondheidsverschillen als een vorm van ongelijkheid die minder aandacht krijgt. Deze ongelijkheden in gezonde levensjaren worden gezien als een complex probleem, een resultaat van opeenstapeling van verschillende vormen van ongelijkheid. De heer Wagelaar stelt dat er mogelijkheden zijn om deze gezondheidsverschillen te verkleinen, waarbij een brede inzet van alle bestuurslagen noodzakelijk is. De provincie heeft volgens hem een cruciale rol in het aanpakken van deze problematiek door de leefomgeving te verbeteren, wat invloed heeft op bijna alle provinciale taken zoals het stimuleren van fietsgebruik, natuurontwikkeling en toezicht op de industrie. Hij haalt het voorbeeld aan van de provincie Noord-Brabant, die streeft naar drie extra gezonde levensjaren voor haar inwoners door alle beleidsprogramma's op gezondheidsverschillen af te stemmen. De heer Wagelaar erkent dat de provincie het probleem niet alleen kan oplossen maar wel een significante bijdrage kan leveren. Hij benadrukt dat in Noord-Holland de focus specifiek moet liggen op de groepen waarin gezondheid achterblijft, in tegenstelling tot de bredere aanpak van Noord-Brabant. Het doel is om ongelijk te investeren in het realiseren van gelijke gezondheid voor diegenen die nu gezonde levensjaren mislopen. Hij is benieuwd naar de visie van de commissie op deze aanpak.

85

Eerste termijn commissie

De heer **Roosendaal** (VVD) reageert positief op de discussienota van de Partij van de Arbeid en ziet het als een goede start voor het ontwikkelen van een langetermijnvisie op volksgezondheid in de provincie. Hij stelt voor om met een inventarisatie te beginnen, gebaseerd op de aanbevelingen van het RIVM en de Gezondheidsraad, en zich te focussen op provinciale taken. Dit met als doel om volgend jaar een kadervisie voor de volksgezondheid te kunnen presenteren in de Staten. De heer Roosendaal benadrukt het belang van het meten van impact en vraagt hoe de provincie bij kan dragen aan onderwerpen zoals schone lucht, het beperken van PFAS-verspreiding, geluidsoverlast van windmolens en Schiphol, en het creëren van een beweegvriendelijke omgeving.

95

Voor de ontwikkeling van de visie benadrukt hij het belang van inzicht in gezondheidsschade, de impact op levensverwachting en gezonde jaren, en de verantwoordelijkheden op het gebied van gezondheid. Hij stelt de vraag in hoeverre de provincie zelf investeert in gezondheidsverbetering en op welke terreinen, of dat er juist eisen gesteld worden aan bedrijven, gemeenten en de Rijksoverheid. Handhaving van WHO- en EU-normen ziet hij als een gezamenlijke verantwoordelijkheid.

100

De heer Roosendaal spreekt ook over het belang van preventie en recreatief groen, en stelt voor om normen te ontwikkelen voor de hoeveelheid groen op loop- en fietsafstand van woonkernen. Hij ziet een speciale rol voor de provincie in het verbinden van recreatief groen over gemeentegrenzen heen, bijvoorbeeld door het aanleggen van veilige en aantrekkelijke wandel- en fietspaden, en wijst op de Amsterdamse Scheggen als een voorbeeld waar de provincie een specifieke rol kan spelen in het optimaliseren van het gebruik van recreatief groen.

110

De heer **Van Tiggelen** (PVV) spreekt zijn waardering uit voor de inspanningen van de heer Wagelaar met betrekking tot de discussienota en benadrukt het belang van een gezonde leefomgeving voor burgers, een punt waarover algemene consensus lijkt te bestaan. Hij wijst op

115 positieve ontwikkelingen zoals de toegenomen levensverwachting sinds 1900, mede dankzij een
schonere omgeving, verbeterde verbrandingsmotoren en vooruitgang in de geneeskunde.
Tegelijkertijd merkt hij op dat volledige gelijkheid onbereikbaar is, gezien de fysieke impact van
zwaar lichamelijk werk op de gezondheid.

120 De heer Van Tiggelen stelt dat het focussen op de meest kwetsbare regio's, zoals
industriegebieden, interessant kan zijn, maar benadrukt ook dat het huidige provinciale beleid
niet altijd bijdraagt aan het welzijn van burgers. Hij uit kritiek op wat hij ziet als samenleving
ontwrichtende transities, waaronder de energietransitie, die leiden tot hoge energierekeningen.
Niet door externe factoren zoals oorlogen, maar door binnenlandse belastingen. Hij verwijst naar
125 langdurige kritiek op de energietransitie ondersteunt, en geeft aan dat het overbrengen van deze
boodschap een uitdaging blijft, maar hij blijft hoopvol voor de toekomst.

De heer **Heijnen** (CDA) bedankt de Partij van de Arbeid voor deze discussienota over een zeer
relevant thema en spreekt zijn steun uit voor het toevoegen van leefbaarheid, voorzieningen en
130 gezondheid aan het provinciale takenpakket. Hij merkt op dat de provinciale rol op dit gebied al
jaren te beperkt is, wat ook blijkt uit activiteiten van andere provincies. Hij staat volledig achter
het initiatief om gezondheidsverschillen op te nemen in het provinciale beleid.

135 Tegelijkertijd uit de heer Heijnen enkele kritische kanttekeningen bij de discussienota, met name
de focus op de gemiddelde levensduur, waarbij gezondheid een breder begrip is dat ook sociale
en mentale aspecten omvat. Volgens hem is het essentieel om een breed gezondheidsbegrip te
hanteren, dat verder gaat dan alleen lichamelijke gezondheid en ook aspecten zoals
werkgelegenheid, inkomen en geluk omvat.

140 Het CDA stelt voor om te beginnen met een analyse van indicatoren voor lichamelijke, sociale en
mentale gezondheid per gebied om vervolgens te identificeren welke gebieden negatief afwijken
en daar gerichte maatregelen op te nemen. Dit kan variëren van het stimuleren van meer
beweging, het bieden van meer voorzieningen, het verbeteren van woningen, het toevoegen van
meer groen tot het zorgen voor schonere lucht, afhankelijk van de specifieke uitdagingen van elk
145 gebied. Het uiteindelijke doel is om iedereen in Noord-Holland een goede levenskwaliteit te
bieden.

De heer **Hanou** (PvdD) bedankt collega Wagelaar voor het initiatief en spreekt zijn tevredenheid
uit over de opmerkingen van de heer Roosendaal betreffende het bewegen in recreatiegebieden.
150 Hij benadrukt het belang van het onderscheid tussen natuur en recreatiegebieden, waarbij hij
voorstelt om de natuur te behouden voor wat het is en de recreatiegebieden specifiek te
gebruiken voor recreatieve doeleinden zoals bewegen.

De heer **Van der Heijden** (D66) vraagt of de heer Hanou zich bewust is van het feit dat de meeste
155 recreatieschappen in hun provincie óf deel uitmaken van het NNN (Nationaal Natuurnetwerk) óf
aangewezen zijn als een Natura 2000-gebied.

De heer **Hanou** (PvdD) is daarmee bekend.

160 De heer **Van der Heijden** (D66) vervolgt zijn punt door te vragen waarom de Partij voor de Dieren uitnodigt om in recreatieschappen te recreëren en niet in natuurgebieden, aangezien beide soorten gebieden vergelijkbaar zijn.

De heer **Hanou** (PvdD) reageert op de heer Van der Heijden door aan te geven dat er ook natuur
165 bestaat buiten de recreatiegebieden en dat het niet de bedoeling is dat mensen door deze gebieden gaan struinen. Hij benadrukt daarmee het onderscheid tussen recreatiegebieden en andere natuurgebieden, waarbij de laatste niet primair bedoeld zijn voor recreatieve activiteiten.

De heer Hanou reflecteert vervolgens op het onderzoek van het PBL (Planbureau voor de
170 Leefomgeving) dat aantoonde dat twintig procent van de minst gezonde Nederlanders woont op de twintig procent minst gezonde plekken. Hij benadrukt dat de locatie waar ongezonde mensen wonen niet noodzakelijkerwijs de oorzaak ervan is, een punt dat ook door de heer Roosendaal werd aangestipt. De heer Hanou pleit ervoor niet alleen te focussen op specifieke groepen of locaties, maar de verbinding tussen beide te zoeken.

175 Op de vraag van de heer Wagelaar of gezondheidsverschillen brede aandacht verdienen binnen het provinciale beleid, antwoordt hij bevestigend. De heer Hanou benadrukt verder het belang van het onderzoeken van de relatie tussen de oorzaak van gezondheidsproblemen en de plekken waar deze voorkomen, met specifieke verwijzing naar gebieden rond Schiphol en Tata Steel waar
180 gezondheidsproblemen significant hoger liggen vanwege blootstelling aan schadelijke stoffen. Hij sluit zich aan bij de opmerkingen van de heer Heijnen over het belang van een brede benadering van gezondheid, die verder gaat dan alleen de fysieke aspecten. Tot slot beaamt Hanou de stelling van de heer Wagelaar over het ongelijk investeren voor ongelijke gezondheid, om zo te streven naar gelijkheid op het gebied van gezondheid.

185 De heer **Valk** (BBB) bedankt de heer Wagelaar voor de discussienota over een gezonde leefomgeving voor alle Noord-Hollanders. Hij vraagt zich echter af of deze discussie op dit moment gepast is, gezien de ambitie reeds onderdeel is van het coalitieakkoord dat mede door de PvdA is ondertekend. De BBB is van mening dat Gedeputeerde Staten de ruimte moeten krijgen
190 om de plannen verder te ontwikkelen. De heer Valk wijst op de complexiteit van de discussie, zoals ook door de heer Wagelaar aangegeven, die spreekt over de noodzaak van geografische en inhoudelijke verbreding en de veelzijdige bijdragen aan gezondheidsongelijkheid. Hij stelt aan de heer Wagelaar de vraag of hij zich bewust is dat dit initiatief mogelijk vertraging kan opleveren voor de realisatie van de gestelde doelen.

195 De heer **Van der Heijden** (D66) uit zijn dank aan de heer Wagelaar voor het initiëren van de discussie over gezondheid en benadrukt het belang van een brede benadering van dit onderwerp. Hij herinnert eraan dat D66 veel waarde hecht aan de kerntaken van de provincie en dat het stuk vanuit dit perspectief is beoordeeld. Met de ervaringen uit de coronaperiode in gedachten en de
200 ondertekening van het Sportakkoord door bijna alle partijen, ziet D66 de noodzaak om de leefomgeving beweegvriendelijker te maken. De heer Van der Heijden stelt voor om meer ambitie te tonen in de ontwikkeling van doorfietsroutes om zo het fietsgebruik te stimuleren.

Als Brabander spreekt het voorbeeld van Noord-Brabant hem aan, en hij vindt het idee van een
205 strategisch integraal gezondheidsbeleid interessant. Echter, hij benadrukt dat dergelijk beleid vooral gericht moet zijn op de plaatsen waar dit het meest nodig is, binnen de grenzen van de

beleidsterreinen van de provincie, zonder daarbij op de stoel van andere overheden te gaan zitten. D66 steunt het idee van ongelijk investeren om gelijke gezondheidskansen te creëren.

210 De heer **Dijksen** (SP) bedankt de PvdA voor het agenderen van het thema gezondheidsverschillen en spreekt zijn steun uit voor het belang van brede aandacht voor dit onderwerp. Naast een gerichte aanpak ziet de SP ook de waarde van algemeen breed beleid om gezondheidsverschillen te verminderen, zoals investeren in groene omgevingen, gezien de positieve effecten hiervan op de gezondheid. De SP komt binnenkort met een initiatiefvoorstel gericht op dit thema.

215

Daarnaast brengt de heer Dijksen het probleem van asbest op daken in Noord-Holland onder de aandacht, wat vooral de lagere inkomens treft vanwege de hoge kosten voor verwijdering en afvoer. Mensen met lagere inkomens kiezen daarom vaak voor een eigen oplossing met alle gezondheids- en milieugevolgen van dien. Als oplossing refereert hij aan het plan 'Zon voor Allen', dat voorziet in het vervangen van asbestdaken door zonnepanelen, uitgevoerd door een provinciaal energiebedrijf. Naast dit plan kondigt hij aan dat er nog meerdere moties omtrent asbest zullen volgen.

220

Mevrouw **Middelkoop** (FvD) spreekt haar waardering uit voor de PvdA voor het agenderen van gezondheid als fundamenteel onderwerp. Ze herinnert aan een motie rondom Tata Steel, waarin gesteld wordt dat gezondheid voorop moet staan. Mevrouw Middelkoop vraagt zich af hoe gezondheid gedefinieerd wordt en welke factoren daarin meespelen, zoals levensverwachting, kwaliteitsjaren en het gevoel van vrijheid en geluk. Ze pleit voor het beperken of verbieden van schadelijke stoffen, het stimuleren van een gezonde levensstijl, ontmoedigen van ongezonde gewoonten en het bieden van ruimte aan natuur voor de gezondheid van mensen.

225

230

De heer **Hanou** (PvdD) vraagt of mevrouw Middelkoop voorstelt bepaald ongezond eten te verbieden.

235 Mevrouw **Middelkoop** (FvD) antwoordt dat dit niet geheel het geval is, maar belooft dat een volgende alinea in haar spreektekst hierover duidelijkheid zal bieden.

Vervolgens vraagt de heer **Hanou** (PvdD) waarom haar fractie voor de motie 'Herbivoor? Geef het door' heeft gestemd, een motie die twee weken geleden in de Staten is aangenomen.

240 Mevrouw **Middelkoop** (FvD) geeft aan niet bekend te zijn met de inhoud van deze motie en kan er daarom niet op reageren.

De heer **Hanou** (PvdD) ziet van verdere interruptie af.

245 Mevrouw **Middelkoop** (FvD) reflecteert op de evolutie van gezondheidsinterventies door de overheid. Ze stelt dat, hoewel in het verleden de noodzaak van gezondheidsmaatregelen duidelijk was door de gevaarlijke en giftige werkomstandigheden, de huidige obsessie met gezondheid leidt tot subtiele afwegingen over het nut en de noodzaak van dergelijke interventies. Ze betoogt dat veel gezondheidsbevorderende maatregelen gepaard gaan met negatieve aspecten zoals betutteling, vrijheidsbeperking, aantasting van eigen verantwoordelijkheid, kosten, en een toename van overheidsinvloed, die volgens haar de fysieke gezondheidsvoordelen vaak overschaduwden. Mevrouw Middelkoop waarschuwt dat het streven naar het verzachten van regionale gezondheidsverschillen door overheidsmaatregelen, zoals voorgesteld in de

250

255 discussienota, een stap te ver is. Ze kondigt aan dat haar fractie werkt aan een discussienota over de kerntaken van de provincie waarbij ze opmerkt dat, hoewel positieve effecten op de gezondheid van inwoners welkom zijn, het bevorderen van gezondheid niet gezien wordt als een kerntaak van de provincie volgens Forum voor Democratie.

260 Mevrouw **Buit** (CU) dankt de heer Wagelaar voor het opstellen en agenderen van de discussienota over gezondheidsverschillen, een onderwerp dat ook de ChristenUnie belangrijk vindt binnen het kader van de leefomgeving en daarmee een geschikt thema voor provinciale betrokkenheid. Ze benadrukt het belang van een gerichte aanpak, maar met nadruk op de noodzaak van onderbouwing over de effectiviteit van verschillende interventies op specifieke doelgroepen en locaties. Dit omvat een evaluatie van de impact van verbeteringen in de leefomgeving op de
265 gezondheid van burgers.

De ChristenUnie ziet het opstellen van een beleidskader met specifieke gezondheidsdoelstellingen als een positieve stap, waarbij de voorkeur uitgaat naar het stellen van intermediaire doelen die aantoonbaar bijdragen aan de gezondheid, zoals het percentage
270 groen in een omgeving, veilige fietsverbindingen en sportvoorzieningen, idealiter binnen een bepaalde afstand van woonlocaties. Speciale aandacht moet uitgaan naar de gebieden met de slechtste gezondheidsscores.

275 Het ontwikkelen van een strategisch gezondheidsbeleid op provinciaal niveau wordt door de ChristenUnie ondersteund als een waardevol initiatief.

Statenlid **Laport** (GL) spreekt zijn waardering uit voor de discussienota van de heer Wagelaar over een gezonde leefomgeving voor alle Noord-Hollanders, een thema dat hij essentieel vindt voor de provinciale politiek. Hij belooft op de gestelde vragen uit de nota later in te gaan,
280 benadrukkend dat GroenLinks het belangrijk vindt dat er meer aandacht komt voor de brede gezondheidsverschillen en de gezondheid van provinciegenoten in het algemeen.

Hij haalt inspirerende voorbeelden aan uit Zaanstad, zoals de 'groene schoolpleinen-revolutie', waarbij het doel is alle basisschoolpleinen te vergroenen. Dit initiatief draagt niet alleen bij aan
285 een gezonde leefomgeving voor kinderen, maar helpt hen ook de waarde van een groene omgeving te waarderen. Statenlid Laport benoemt ook het belang van de leefomgeving als sociaal netwerk en de inrichting ervan met faciliteiten zoals bankjes, parken en speelplaatsen, om een breed scala aan activiteiten te stimuleren. Specifiek noemt Statenlid Laport de buitensportvoorzieningen voor ouderen, waar veel gebruik van wordt gemaakt.
290

De discussie over de specifieke rol van de provincie versus die van de gemeente en andere overheden wordt door Statenlid Laport aangesneden, waarbij hij concludeert dat de provincie voornamelijk een stimulerende en aanjagende rol moet spelen, onder meer door subsidies en het
295 bijdrage aan de gezondheid en het welzijn van de inwoners, maar kan ook kostbare investeringen in autogerelateerde infrastructuur overbodig maken. Statenlid Laport bevestigt de noodzaak van aandacht voor gezondheidsverschillen en een gerichte aanpak.

300 De heer **Van der Heijden** (D66) merkt op dat ondanks de positieve houding van GroenLinks ten aanzien van dit initiatief, de ontwikkeling van doorfietsroutes lijkt te zijn vertraagd in het huidige

coalitieakkoord, waar GroenLinks medeondertekenaar van is. Hij vraagt de heer Laport om zijn visie hierop en hoe hij reflecteert op deze schijnbare discrepantie.

305 Statenlid **Laport** (GL) benadrukt dat de verdeling van verantwoordelijkheden tussen de provincie en gemeenten complex is, vooral als het gaat om gezondheid en het bevorderen van een gezonde leefomgeving. Hij stelt dat gezondheidsbevordering en het creëren van een gezonde leefomgeving een gezamenlijke inspanning vereisen van verschillende overheidsniveaus. Statenlid Laport suggereert dat een effectieve aanpak van deze thema's een gecoördineerde samenwerking tussen de provinciale en gemeentelijke overheden noodzakelijk maakt.

310

De heer **Van der Heijden** (D66) verduidelijkt zijn vraag aan Statenlid Laport en stelt dat hij specifiek verwees naar de doorfietsroutes, omdat de provincie hier duidelijk een verantwoordelijke rol heeft. Hij haalt het voorbeeld van Noord-Brabant aan, waar succesvol doorfietsroutes zijn aangelegd die alle grote steden en dorpen met elkaar verbinden. De heer Van
315 der Heijden wijst op de vertraging van deze ambitie binnen de huidige coalitie en benadrukt dat GroenLinks medeverantwoordelijk is voor deze beslissing.

Statenlid **Laport** (GL) geeft aan dat hij geen specifieke vraag heeft gehoord en benadrukt dat hij niet van mening is dat GroenLinks de ontwikkeling van doorfietsroutes tempert. Hij spreekt de
320 hoop uit dat de coalitie deze initiatieven blijft stimuleren in de toekomst.

Mevrouw **Van den Bogaerde** (Volt) uit haar waardering voor de discussienota van de PvdA en benadrukt het belang van provinciale betrokkenheid bij het verbeteren en gelijktrekken van gezondheidszorg in Noord-Holland. Ze wijst specifiek op de ontoegankelijkheid van de
325 gezondheidszorg voor doven en slechthorenden en stelt voor om de kwaliteit van zorg te verbeteren door beter gebruik van Nederlandse Gebarentaal tolken, verbetering van onlinediensten, en zorg met de menselijke maat. Dit sluit aan bij het principe van 'ongelijk investeren in gelijke gezondheid' dat de PvdA noemt. Volt benadrukt de noodzaak om lokaal en provinciaal de gezondheidszorg te stimuleren en te ondersteunen, met aandacht voor
330 minderheidsgroepen.

Verder onderstreept ze het recht op gezonde woningen en de noodzaak van aandacht voor woonomstandigheden die de gezondheid beïnvloeden. Met betrekking tot de beperkte ruimte in Noord-Holland pleit ze voor een geïntegreerde aanpak waarbij wonen, natuur, industrie, en
335 recreatie gecombineerd worden om optimaal gebruik te maken van beschikbare ruimte en aandacht voor educatie over gezondheid, te beginnen in wijken en scholen.

Tot slot stelt mevrouw Van den Bogaerde een vraag over de mogelijkheid voor de provincie om het gebruik van pesticiden actief af te raden of te verbieden, ondanks een afgewezen EU-
340 voorstel, en vraagt hoe de Provinciale Staten en Gedeputeerde Staten hieraan kunnen bijdragen.

Mevrouw **Uiterwijk** (JA21) bedankt de PvdA voor het opstellen van de discussienota over gezondheid, een onderwerp dat ook voor JA21 van belang is. Ze benadrukt echter dat de provincie binnen haar eigen rol moet blijven en niet de taken van gemeenten of de Rijksoverheid moet overnemen. JA21 stelt dat provinciale acties zich moeten richten op leefomgevingsfactoren binnen provinciale bevoegdheden en dat beleid het algemeen belang moet dienen, zonder zich te focussen op individuele keuzes.

350 Mevrouw Uiterwijk staat open voor het idee van een gezondheidsmonitor, maar plaatst kanttekeningen bij de kosten en de praktische uitvoerbaarheid van concrete acties op basis van zo'n monitor, uit vrees dat het slechts als informatie-instrument dient zonder vervolgacties.

355 JA21 ziet de provincie vooral in een ondersteunende rol voor kennisuitwisseling met gemeenten, regio's en andere stakeholders om de leefomgeving gezonder te maken. JA21 ziet de provincie als vraagbaak en verbinder, waarbij de uiteindelijke bevoegdheid en verantwoordelijkheid bij de gemeenten liggen. Mevrouw Uiterwijk hoopt dat haar feedback nuttig is voor de verdere ontwikkeling van de plannen.

360 De heer **Faassen** (50PLUS) sluit zich aan bij de dankbetuigingen aan de heer Wagelaar van de PvdA voor zijn notitie over een gezondere leefomgeving, een thema waar niemand tegen kan zijn. Echter, hij beschouwt de voorgestelde specifieke verbeteringen in de leefomgeving voor bepaalde doelgroepen vooral als 'nice to haves' die meer door sentiment dan noodzaak zijn ingegeven.

365 Volgens 50PLUS behoren de genoemde factoren zoals sportaccommodaties en speelplekken primair tot de verantwoordelijkheid van gemeenten en niet van de provincie.

370 Desalniettemin toont de heer Faassen steun voor het idee van doorfietsroutes, voorgesteld door D66, en erkent hij dat er al veel aandacht is voor de leefomgeving vanuit verschillende overheden. Hij benadrukt dat de provincie kritisch is op zaken zoals de uitstoot van Tata Steel en de negatieve gezondheidseffecten van windmolens, maar ook inzet op het behouden en versterken van groen en water.

375 De heer Faassen waarschuwt voor het risico van het te breed uitwaaiëren van de discussie door alle opmerkingen van andere partijen mee te nemen, wat de focus van de provinciale inspanningen zou kunnen vertroebelen.

Eerste termijn Gedeputeerde Staten

380 Gedeputeerde **Kocken**, die waarneemt voor gedeputeerde Olthof, houdt zich aan de voorbereide tekst maar merkt op dat de Statenleden wellicht niet direct op zoek zijn naar de visie van Gedeputeerde Staten op dit moment. Zij herinnert eraan dat een gezonde leefomgeving als belangrijk doel in het coalitieakkoord is opgenomen en in een ruimtelijk voorstel dat zijdelings in een andere commissie is besproken. Gedeputeerde Olthof werkt aan een notitie over een gezonde leefomgeving, die naar verwachting in juni in de commissie zal worden besproken, met de intentie om gezondheid een zwaardere rol te laten spelen in het beleid.

385 Gedeputeerde Kocken benadrukt het belang van het nadenken over de bevoegdheden van de provincie, die vooral liggen in het ruimtelijke domein en veel minder in het sociale domein. Zij stelt dat de provincie moet overwegen waar zij het verschil kan maken en zich moet richten op gebieden waar zij de meeste expertise heeft. Dit wordt gezien als de gedachtegang van GS die zij wil meegeven aan de Statenleden. De gedeputeerde beschouwt de discussie als een goede aanzet en ziet uit naar hoe de notitie van gedeputeerde Olthof, aangescherpt door de discussie van vandaag, beleidsvorming op dit thema zal verfijnen.

Tweede termijn commissie

- 395 De heer **Wagelaar** (PvdA) reageert op de bijdragen van verschillende partijen en probeert daar conclusies aan te verbinden:
- Hij geeft aan dat de focus op impact, zoals benadrukt door de VVD, belangrijk is en steunt het idee dat inspanningen gericht moeten zijn op gebieden waar daadwerkelijk verschil gemaakt kan worden.
- 400 • De heer Wagelaar is het eens met de kritische opmerking van het CDA dat gezondheid breed bekeken moet worden, iets wat misschien niet duidelijk uit de tekst naar voren komt, maar waar de PvdA volledig achter staat. Hij verwijst naar de Expertgroep Gezondheid IJmond die een breed scala aan gezondheidsfactoren in het ruimtelijk domein heeft geïdentificeerd, waaronder zorgen over geluid en luchtvervuiling, niet alleen gerelateerd aan Tata Steel. Deze
- 405 benadering sluit aan bij wat de PvdA voor ogen heeft.
- Verder bedankt hij de Partij voor de Dieren voor de taalkundige opmerking over het onderscheid tussen natuur en recreatiegebieden, iets wat de PvdA in het vervolg van deze discussie mee zal nemen.

- 410 De heer **Hanou** (PvdD) benadrukt dat de intentie van zijn opmerking verder gaat dan slechts een taalkundige opmerking.

De heer **Wagelaar** (PvdA) neemt die kanttekening mee in het vervolg.

- 415 De heer Wagelaar vervolgt met zijn inbreng:
- Hij is niet bekend met de studie waaraan werd gerefereerd, maar erkent de waarde van het onderzoek van het Planbureau voor de Leefomgeving (PBL) en benadrukt het belang van nauwkeurig onderzoek naar de werkelijke situatie in plaats van te snel generaliseren.
- 420 • De heer Wagelaar reageert op de zorg van de BBB over mogelijke vertraging door de discussie over gezondheidsverschillen en benadrukt dat ambtelijk hard wordt gewerkt aan een notitie over de gezonde leefomgeving. Hij ziet deze Staten-discussie als een kans om eigen accenten te leggen en ideeën te bundelen, wat het beleid juist zou versterken.
- De heer Wagelaar ondersteunt het idee van D66 over doorfietsroutes als een kerntaak van de provincie.
- 425 • De SP haalde de rol van asbest aan in het veroorzaken van gezondheidsverschillen. De Partij van de Arbeid onderschrijft dat het van belang is om specifieke invloeden op de gezondheidsverschillen te onderzoeken.
- Hij adresseert de zorg van Forum voor Democratie over betutteling door te pleiten voor een bredere benadering die individuen meer vrijheid geeft om keuzes te maken, zoals het faciliteren van fietsroutes.
- 430 • De bijdrage van de ChristenUnie over het vaststellen van specifieke doelstellingen op basis van factoren die van invloed zijn, wordt gewaardeerd.
- De heer Wagelaar waardeert ook de concrete voorbeelden uit Zaanstad, aangedragen door GroenLinks en benadrukt dat het voor het vervolg toegevoegde waarde heeft om te kijken naar voorbeelden uit andere provincies en gemeenten.
- 435 • Wat betreft de zorg van Volt over pesticiden, erkent de heer Wagelaar de noodzaak dit verder te onderzoeken, evenals de specifieke behoeften van doven en slechthorenden in de gezondheidszorg. Hij vraagt zich af of de provincie de juiste instantie is om dit op te pakken en wijst op de focus op ruimtelijke oorzaken.
- 440 • Vervolgens reageert hij op de opmerking van de gedeputeerde over de rol van de provincie in het ruimtelijke versus het sociale domein. De heer Wagelaar is van mening dat deze twee

niet per se tegenover elkaar hoeven te staan, in lijn met wat de Partij voor de Dieren heeft gezegd over de verbinding tussen mensen en hun leefomgeving.

445 De heer **Hanou** (PvdD) wijst de heer Wagelaar van de PvdA op een eerder aangenomen motie over aantrekkelijke doorfietsroutes, gesteund door de Partij voor de Dieren, GroenLinks, en D66, op 23 mei 2022 als onderdeel van de actieagenda voor actieve mobiliteit.

450 De heer **Wagelaar** (PvdA) reageert positief op deze herinnering en ziet dit als steun van de Partij voor de Dieren voor een initiatief in die richting.

455 De heer **Van der Heijden** (D66) benadrukt dat ruimtelijke en sociale aspecten elkaar niet hoeven te bijten. Hij geeft het voorbeeld van het instellen van een groennorm, wat uitnodigt tot meer ontmoetingen tussen mensen, en daarmee sociale cohesie bevordert door ruimtelijke aanpassingen.

460 De heer **Wagelaar** (PvdA) is het eens met de visie dat ruimtelijke en sociale aspecten elkaar kunnen versterken. Hij benadrukt dat, hoewel de provincie zich inderdaad niet primair moet richten op het sociale domein van zorg, dit niet betekent dat de provincie geen rol kan spelen in het adresseren van ongelijkheid of het welzijn van specifieke bevolkingsgroepen. De heer Wagelaar stelt dat de provincie wel degelijk een visie kan hebben op ongelijkheid en de situatie van verschillende bevolkingsgroepen, zonder zich direct te storten in aspecten die traditioneel tot het sociale domein behoren.

465 De heer **Hanou** (PvdD) wijst op de complexiteit van ruimtelijke ordening en maatregelen, die vaak afhankelijk zijn van de specifieke context. Hij uit zijn twijfels over de effectiviteit van een uniforme groennorm, gezien de diversiteit aan behoeften en situaties. In plaats daarvan benadrukt hij het belang van het kijken naar aspecten als toegankelijkheid, bereikbaarheid en nabijheid van groenvoorzieningen, in plaats van een algemene groennorm op te leggen.

470

De heer **Wagelaar** (PvdA) bedankt voor de opmerkingen en concludeert dat er brede steun lijkt te zijn voor het idee dat de provincie een bijdrage zou moeten leveren aan het verbeteren van gezonde levenskansen, met een focus op specifieke groepen waar de gezondheid nu achterblijft. Hij benadrukt de noodzaak om een breed perspectief op gezondheid te hanteren, niet alleen gericht op gemiddelde levensjaren, maar ook op gezondheid in de brede zin.

475

Hij identificeert drie belangrijke vragen die nog beantwoord moeten worden:

- De definitie van gezondheid en de focuspunten daarbinnen.
- Identificatie van de factoren die bijdragen aan gezondheidsongelijkheid in Noord-Holland.
- De verdeling van verantwoordelijkheden tussen verschillende bestuurslagen.

480 Als vervolgstap stelt de heer Wagelaar voor om een expertsessie te organiseren met bijdragen van bijvoorbeeld iemand van het RIVM, vertegenwoordigers uit provincies zoals Noord-Brabant of gemeenten zoals Zaanstad en een expert op het gebied van bestuurlijke verhoudingen. Dit om goede voorbeelden en inzichten te verzamelen. Hij suggereert te wachten op het aankomende stuk van Gedeputeerde Staten en op basis daarvan te beoordelen of er aanvullende informatie nodig is om verder te gaan met het vormgeven van het beleid.

485

De **voorzitter** merkt op dat de heer Wagelaar een voorstel heeft gedaan voor het organiseren van een expertmeeting naar aanleiding van de notitie die vanuit Gedeputeerde Staten komt. Voor het

490 organiseren van een dergelijke meeting is het belangrijk dat er voldoende steun is vanuit Provinciale Staten. De voorzitter nodigt daarom de aanwezige partijen uit om aan te geven of zij dit voorstel ondersteunen.

495 De heer **Roosendaal** (VVD) spreekt zijn steun uit voor het voorstel van de heer Wagelaar om een expertmeeting te organiseren en benadrukt het belang van het identificeren van regionale problemen, de impact die kan worden gemaakt en de rol van verschillende bestuurslagen. Hij wijst op het belang van gerichte inzet van middelen en het voorkomen van te brede aanpakken, waarbij geld efficiënt moet worden besteed aan maatregelen binnen de provinciale bevoegdheden, specifiek in de openbare ruimte.

500 De heer Roosendaal haalt de groennorm aan, die in de planologische kernbeslissingen uit de jaren tachtig is vastgesteld, als een indicatie om te bepalen waar recreatief groen mogelijk ontoereikend is, met name in verband met stedelijke verdichting en sociale ongelijkheid. Hij ziet de expertmeeting als een kans om gerichte maatregelen te identificeren die kunnen bijdragen aan het verbeteren van de situatie in specifieke regio's, in lijn met bestaande provinciale
505 toezeggingen zoals het Schone Luchtakkoord. De heer Roosendaal benadrukt het belang van het bepalen van het provinciale commitment en het identificeren van gebieden waar de provincie een significante impact kan maken.

510 De heer **Valk** (BBB) reageert op de uitspraken van D66 over de doorfietsroutes en het coalitieakkoord. Hij benadrukt dat er in het coalitieakkoord duidelijk aandacht is voor het realiseren van doorfietsroutes en noemt specifieke verbindingen tussen Schagen, Warmenhuizen, Haarlem, IJmond, Zaanstad, Hoorn, Hilversum en Bussum die in de huidige periode verwezenlijkt zullen worden. Hiermee adresseert hij de kritiek dat de coalitie de ontwikkeling van doorfietsroutes zou tegenhouden en geeft aan dat deze zorg niet overeenkomt met de inhoud
515 van het coalitieakkoord.

De heer **Van der Heijden** (D66) verduidelijkt zijn eerdere opmerking, waarin hij aangaf dat de huidige coalitie de ambitie voor doorfietsroutes, vergeleken met de vorige periode, enigszins heeft verlaagd. Hij benadrukt dat zijn kritiek specifiek betrekking had op het aantal
520 doorfietsroutes dat is voorgesteld, en niet dat de coalitie tegen het concept van doorfietsroutes is.

De heer **Valk** (BBB) erkent dat hij mogelijk de opmerkingen van de heer Van der Heijden van D66 verkeerd heeft begrepen en stelt dat met zijn verduidelijking de zaken zijn rechtgezet. Hij
525 bevestigt nogmaals dat de coalitie wel degelijk actie onderneemt met betrekking tot de ontwikkeling van doorfietsroutes, onderstrepend dat er inspanningen worden verricht om deze te realiseren.

530 Statenlid **Laport** (GL) drukt zijn verrassing uit over de interruptie van de heer Van der Heijden van D66, waar hij twijfelde aan de ambitie en inzet van de coalitie op het gebied van doorfietsroutes. Hij bevestigt dat het coalitieakkoord expliciet vermeldt dat er ingezet wordt op slimme en schone alternatieven voor mobiliteit, waaronder doorfietsroutes, om de verwachte groei van mobiliteit op te vangen. Statenlid Laport benadrukt dat de kritiek van de heer Van der Heijden volgens hem ongegrond is, gezien de duidelijke vermelding en steun voor doorfietsroutes in het
535 coalitieakkoord.

De heer **Valk** (BBB) vraagt aan de heer Van der Heijden van D66 welke doorfietsroutes volgens D66 zouden zijn geschrapt door de huidige coalitie.

540 De heer **Van der Heijden** (D66) refereert aan een debat met de Fietsersbond en verduidelijkt dat hij zich baseert op informatie uit de vorige periode, toen gedeputeerde Zaal betrokken was bij plannen voor zes of zeven doorfietsroutes, terwijl er in de huidige periode sprake is van vier routes. Hiermee licht hij toe waar zijn eerdere opmerkingen op gebaseerd waren.

545 De heer **Valk** (BBB) verduidelijkt dat hoewel er in het huidige coalitieakkoord vier doorfietsroutes worden genoemd, dit niet automatisch betekent dat eventuele andere routes zijn geschrapt. Hij vindt de uitspraak van de heer Van der Heijden van D66 daarover te stellig.

550 Wat betreft de expertmeeting geeft de heer Valk aan dat de BBB deze kan steunen, maar dat zij dit willen doen na de presentatie van de notitie van gedeputeerde Olthof in juni 2024.

555 De heer **Faassen** (50PLUS) benadrukt het belang van vooruit te kijken en spreekt zich uit als voorstander van het houden van expertmeetings, maar geeft aan dat dit pas zou moeten gebeuren na het ontvangen van de notitie van Gedeputeerde Staten. Hij ziet deze notitie, die in juni verwacht wordt, als een essentiële basis om een beter beeld te krijgen van de materie, waarna er binnen de commissie beraadslaagd kan worden. Op basis van deze informatie kunnen vervolgens gericht experts worden uitgenodigd. De heer Faassen onderstreept de noodzaak om eerst de notitie af te wachten, gevolgd door de aanvullingen en reacties hierop, alvorens een expertmeeting aan te vragen, om zo een gefundeerde discussie te kunnen voeren.

560 De **voorzitter** constateert dat de inbreng in de tweede termijn is geleverd. Voorts constateert de voorzitter dat een meerderheid van de commissie instemt met het ordevoorstel om na ontvangst van de nota van Gedeputeerde Staten een expertmeeting over dit onderwerp te organiseren.

565 De heer **Wagelaar** (PvdA) spreekt zijn waardering uit over de constructieve discussie en de ontvangen steun. Hij staat achter het idee om eerst de notitie van gedeputeerde Olthof af te wachten. Aan de hand van deze notitie zal vervolgens beoordeeld worden welke aanvullende informatie de commissie nodig heeft, waarna het organiseren van een expertsessie aan de orde komt.

570 De **voorzitter** constateert dat dit agendapunt voldoende is besproken.

4.b Afdoeningsvoorstel motie M113–2023 Stop met houtige biomassa

575 *Toelichting:*

Tijdens de vergadering van Provinciale Staten van 2 oktober 2023 hebben PS de motie 'Provinciale Staten trekt een grens: Stop met houtige biomassa!' aangenomen. Met deze motie verzochten PS het college de mogelijkheden te onderzoeken om toekomstige vergunningen voor biomassacentrales met houtige biomassa te verbieden. Met deze brief informeert het college PS over de reactie op de motie en verzoekt PS de motie hiermee als afgedaan te beschouwen. De commissieleden kunnen met elkaar en gedeputeerde bijgaande brief bespreken. De commissie wordt specifiek gevraagd of M113–2023 kan worden afgedaan.

Eerste termijn commissie

585 De heer **Van den Berg** (JA21) krijgt als indiener van motie M113–2023 als eerste het woord. De
heer Van den Berg brengt zijn bezorgdheid naar voren over het gebruik van houtige biomassa in
Noord-Holland tijdens de bespreking van het afdoeningsvoorstel van GS voor motie M113–2023.
Hij bekritiseert dit voorstel, dat volgens hem geen significante wijzigingen bevat ten opzichte van
hun oorspronkelijke standpunt en geen concrete strategie of aanpassingen in de
590 Omgevingsverordening biedt voor een toekomstig verbod op biomassacentrales. Hij wijst op een
gebrek aan richtlijnen voor het onderbouwen van de provinciale doelstellingen die door zo'n
verbod in gevaar kunnen komen, en merkt op dat er geen duidelijk pad of opties zijn voorgesteld
voor het implementeren van het verbod.

595 De heer Van den Berg benadrukt de urgentie van een verbod op biomassacentrales door te
verwijzen naar drie belangrijke ontwikkelingen: positieve houdingen op Europees niveau ten
aanzien van biomassa, mogelijke nieuwe subsidieregelingen die snelle vergunningsaanvragen
kunnen bevorderen, en de stijgende energieprijzen die biomassacentrales potentieel rendabel
maken zonder subsidie. Hij pleit voor een proactief beleid om ongewenste ontwikkelingen voor te
600 zijn en benadrukt het belang van vooruitkijken en visie tonen in het bestuur.

Daarnaast stelt hij specifieke vragen aan Gedeputeerde Staten over de procedure voor het toetsen
van nieuwe aanvragen voor biomassacentrales, inclusief de toepassing van de milieu effect
rapportage (mer) en de naleving van de RED II (Renewable Energy Directive II) van de Europese
605 Unie. Hij vraagt ook of een mer wordt opgesteld voor een nieuwe vergunning voor de
biomassacentrale in Diemen en welke eisen daarvoor gelden.

De heer Van den Berg roept op tot samenwerking binnen de commissie om de leefomgeving in
Noord-Holland te beschermen en te werken aan een duurzame toekomst, binnen de kaders van
610 de Omgevingsverordening.

De heer **Klein** (CU) spreekt zijn dank uit aan Gedeputeerde Staten voor de duidelijke informatie
over de stand van zaken rondom het gebruik van biomassa. Hij benadrukt dat de huidige kaders
van het Rijk en de regels van de Europese Unie weinig ruimte bieden voor het laagwaardig
615 gebruik van biomassa en beschouwt daarmee de discussie als achterhaald. Volgens hem is het
niet zinvol meer tijd te besteden aan deze kwestie gezien er belangrijker problemen zijn. De
ChristenUnie is het eens met de conclusie dat er geen noodzaak is voor het instellen van
aanvullende provinciale regels op dit gebied.

620 De heer **Teeuwen** (BBB) geeft aan dat de motie wat zijn fractie betreft als afgehandeld kan
worden, maar benadrukt de noodzaak van een vervolg. Hij verwijst naar de
commissievergadering Bestuur van 18 maart 2024 waar een spreker van DataSwitch nieuwe
inzichten deelde over ontwikkelingen bij het datacentrum. Er is gesproken over de mogelijke rol
van datathermie van het datacenter in de warmtevoorziening van het warmtenetwerk, dat
625 mogelijk gevoed zou worden door de biomassacentrale in Diemen. Deze suggestie werd positief
ontvangen.

De heer Teeuwen onderstreept dat het onderwerp van datathermie commissie-overstijgend is en
wijst op de snelle opvolging van nieuwe ontwikkelingen op dit gebied. De BBB pleit daarom voor

630 meer informatie over de combinatie van energieopwekking en een datacentrumstrategie. Hij stelt voor een werkgroep op te richten die een BOT of expertmeeting gaat voorbereiden, met leden uit beide commissies, ondersteund door de griffie en Gedeputeerde Staten, om een gedegen afweging te kunnen maken. De heer Teeuwen vraagt de voorzitter dit voorstel in stemming te brengen in de vergadering, maar suggereert eerst de reactie van de gedeputeerde af te wachten.

635

De heer **Kanik** (D66) licht toe waarom zijn partij destijds bij het aannemen van de motie tegen de motie betreffende het gebruik van houtige biomassa stemde. Hij benadrukt twee redenen: ten eerste, de beperkingen die het zou opleggen aan bestaande biomassacentrales die afhankelijk zijn van snoeihout en ander afval voor hun vergunningen, en ten tweede, het lopende overleg tussen Vattenfall, de provincie, de Rijksoverheid en de gemeente om tot een oplossing te komen. Deze punten reflecteren op het advies van Gedeputeerde Staten en onderstrepen dat nieuwe initiatieven op dit moment geen kans van slagen hebben, gezien de consensus over de onwenselijkheid van houtige biomassa voor energieopwekking in Noord-Holland. De heer Kanik bekritiseert het onnodige werk dat de motie heeft veroorzaakt voor het ambtelijke apparaat en Gedeputeerde Staten, gezien de vele andere urgente uitdagingen. Hij pleit ervoor om de focus te verleggen naar deze urgente problemen en beschouwt de motie als afgehandeld.

640
645

Mevrouw **Van Aesch** (PvdD) verklaart dat de motie wat haar fractie betreft als afgedaan kan worden. Ze geeft aan dat Gedeputeerde Staten onderzoek hebben gedaan naar de juridische mogelijkheden om vergunningen voor het stoken op houtige biomassa in de toekomst te verbieden.

650

De heer **Van den Berg** (JA21) interrumpeert met een reactie op de heer Kanik van D66, betreffende de uitspraak dat er geen aanwijzingen zijn voor nieuwe biomassacentrales. De heer Van den Berg suggereert dat deze visie kortzichtig is, gezien het onvoorspelbare karakter van toekomstige ontwikkelingen. Hij vraagt zich af of D66 niet erkent dat het noodzakelijk is vooruit te kijken en te anticiperen op mogelijke aanvragen van partijen zoals Vattenfall voor het opzetten van biomassacentrales in de toekomst. Hij uit zijn zorg dat, door de houding van D66, men mogelijk in de toekomst opnieuw geconfronteerd wordt met het gebruik van biomassa.

655
660

De heer **Kanik** (D66) legt uit dat nieuw beleid helaas geen invloed meer kan hebben op deze bestaande vergunning. Ondanks dat D66 tegen het gebruik van houtige biomassa blijft, erkent hij dat zelfs als nieuw beleid wordt geïntegreerd in de Omgevingsverordening, de huidige vergunning van Vattenfall onveranderd zal blijven bestaan, omdat het een oude aanvraag betreft. Daarom blijft het standpunt van D66 onveranderd.

665

De heer **Van den Berg** (JA21) wijst erop dat de heer Kanik van D66 niet is ingegaan op de kern van zijn vraag. Hij benadrukt dat zijn zorg niet exclusief betrekking heeft op Vattenfall, maar op de mogelijkheid dat andere partijen in de toekomst vergunningsaanvragen voor biomassacentrales zouden kunnen indienen. De heer Van den Berg vraagt expliciet naar de visie van D66 op deze bredere kwestie.

670

De heer **Kanik** (D66) legt uit dat er naar zijn mening geen subsidiemogelijkheden meer zijn voor nieuwe biomassacentrales, een standpunt dat wordt ondersteund door informatie in de brief van Gedeputeerde Staten. Hij wijst er ook op dat hij niet verwacht dat de huidige samenstelling van de Tweede Kamer geneigd is om de mogelijkheden voor biomassacentrales uit te breiden.

675

Volgens de heer Kanik wijzen alle signalen erop dat er geen ruimte is voor de ontwikkeling van nieuwe biomassacentrales, en daarom ziet hij geen noodzaak voor het creëren van extra beleid voor een situatie die hij niet ziet gebeuren. Hij benadrukt nogmaals dat D66 tegen het gebruik van biomassa is, maar dat extra beleidsmaatregelen in zijn ogen op dit moment onnodig zijn.

Mevrouw **Van Aesch** (PvdD) bevestigt dat de motie naar hun mening afgedaan is, maar ze is het niet eens met het advies van Gedeputeerde Staten om geen actie te ondernemen. Ze deelt de zorg van de heer Van den Berg van JA21 dat de provincie niet onvoorbereid wil zijn op eventuele nieuwe initiatieven voor biomassacentrales. Om te voorkomen dat de provincie voor een voldongen feit wordt gesteld, benadrukt ze het belang van het aanscherpen en vastleggen van beleid in de Omgevingsverordening. Mevrouw Van Aesch vraagt de mening van andere fracties over dit punt, naast de reeds geuite zorgen door JA21.

Statenlid **Laport** (GL) refereert aan de stemming voor de motie, waarbij bijna alle partijen in oktober vorig jaar voorstemden om te onderzoeken of een juridisch verbod op het vergunnen van toekomstige biomassacentrales haalbaar is. Uit dit onderzoek blijkt dat zo'n verbod mogelijk is, maar ook dat het opstellen ervan juridisch complex is en de kans op nieuwe aanvragen voor biomassacentrales momenteel als zeer laag wordt ingeschat. Dit komt mede doordat subsidies voor dergelijke centrales zijn afgebouwd en er op dit moment geen belangstelling meer lijkt te zijn vanuit welke partij dan ook, inclusief Vattenfall, die nu naar alternatieve warmteopwekkingsmethoden kijkt. Gezien deze context is GroenLinks van mening dat het niet nodig is de organisatie te belasten met het ontwikkelen van extra beleid dat waarschijnlijk overbodig is, en ondersteunt daarmee de lijn van het college.

Mevrouw **Van Aesch** (PvdD) betwist het argument van de complexiteit die met juridische vraagstukken gepaard gaat, met betrekking tot het opnemen van een instructie in de Omgevingsverordening. Ze lijkt te suggereren dat het integreren van zo'n instructie relatief eenvoudig zou zijn.

Statenlid **Laport** (GL) verduidelijkt daarentegen dat het ontwikkelen en juridisch verankeren van beleid omtrent deze kwestie wel degelijk een substantiële inspanning vereist. Hij benadrukt dat er veel werk nodig is om dit beleid correct vorm te geven en juridisch sluitend te maken.

Mevrouw **Van Aesch** (PvdD) vraagt om een wetenschappelijke of juridische onderbouwing betreffende de hoeveelheid werk die nodig is om een instructieregel in de Omgevingsverordening op te nemen. Ze blijft bij haar standpunt dat dit proces niet bijzonder complex is.

Statenlid **Laport** (GL) geeft aan geen specifiek aantal uren te kunnen noemen die nodig zijn voor dit proces, maar benadrukt opnieuw dat, naar zijn mening, elke tijdsinvestering in dit vraagstuk onnodig is.

De heer **Van den Berg** (JA21) vraagt of hij het goed heeft begrepen dat GroenLinks terughoudend is om biomassa te verbieden, ondanks dat dit in lijn zou zijn met groen beleid, vanwege de benodigde ambtelijke capaciteit.

Statenlid **Laport** (GL) reageert door te benadrukken dat GroenLinks geen voorstander is van het creëren van beleid omwille van het beleid zelf. Hij argumenteert dat als de kans op nieuwe

aanvragen voor biomassacentrales nagenoeg nul is, het onnodig is om daarvoor nieuw beleid te ontwikkelen, om zo het ambtelijk apparaat niet onnodig te belasten.

De heer **Van den Berg** (JA21) interpreteert deze houding als een gebrek aan daadkracht van GroenLinks om door te pakken voor echt groen beleid, wat hem verbaast.

730 Statenlid **Laport** (GL) countert deze interpretatie door te stellen dat het onzinnig is om regels op te stellen voor situaties die zich waarschijnlijk niet zullen voordoen, zoals ook gebleken is uit het advies van het college. Hij benadrukt dat het risico op een nieuwe aanvraag voor biomassacentrales zo klein is dat het niet gerechtvaardigd is om daarvoor nieuw beleid te maken.

735 De heer **De Wit** (VVD) stelt dat de centrale vraag een inschatting van de kans betreft dat er nieuwe initiatieven op biomassa in de provincie zullen komen, gegeven de verhoogde kosten en afgeschafte subsidies. Hierdoor lijkt het onwaarschijnlijk dat een dergelijke businesscase haalbaar is. Hij stemt in met deze conclusie maar uit ook zijn nieuwsgierigheid over het toekomstig monitoren van eventuele kantelpunten. Deze kunnen bijvoorbeeld ontstaan als de
740 stroomprijs stijgt, waardoor het voor ondernemers mogelijk weer interessant wordt om biomassaprojecten te overwegen. Hij vraagt zich af wanneer en onder welke omstandigheden het nodig zou zijn om de huidige discussie te heroverwegen en mogelijk nieuwe wet- en regelgeving in te voeren. De heer De Wit vraagt om een reflectie van het college op dit punt.

745 De heer **Faassen** (50PLUS) stelt dat Gedeputeerde Staten waarschijnlijk een duidelijk antwoord kunnen geven op de kwestie van nieuwe biomassa-initiatieven. Hij benadrukt dat de publieke opinie over biomassa volledig is gekanteld en wijst erop dat er geen subsidiemogelijkheden meer zijn. De heer Faassen merkt op dat biomassa altijd bedoeld was als een tijdelijke energiebron door het ministerie en het Rijk, en dat niemand tegenwoordig nog geïnteresseerd is in het
750 gebruik ervan. Hij concludeert dat nieuwe aanvragen voor biomassacentrales niet zullen worden gehonoreerd, ongeacht het niveau van aanvraag, en verklaart daarom dat de motie wat 50PLUS betreft afgedaan is.

De heer **Wagelaar** (PvdA) sluit zich aan bij de constatering dat nieuwe initiatieven voor biomassa
755 onwaarschijnlijk zijn en ziet daarom geen reden voor nieuwe regelgeving, waarmee ook de PvdA de motie als afgedaan ziet. Tegelijkertijd wijst hij op de noodzaak van het vinden van alternatieve warmtebronnen en toont interesse in het rapport dat in de brief wordt genoemd. De heer Wagelaar stelt voor dit rapport in de commissie te bespreken als reactie op het voorstel van de BBB voor een BOT-overleg, waarbij hij aangeeft dat een apart BOT-overleg momenteel niet nodig
760 lijkt.

De heer **Van Tiggelen** (PVV) bekritiseert het gebruik van hout als energiebron op industriële schaal, door aan te geven hoe inefficiënt en onduurzaam deze methode is. Hij illustreert dit door de groeitijd van een boom te vergelijken met de tijd die nodig is om deze te verbranden, wat
765 aantoont dat de productie van biomassa niet kan bijbenen met het verbruik. Volgens hem was dit vanaf het begin een ondoordacht idee van de politiek. De PVV is van mening dat niet alleen de ontwikkeling van nieuwe biomassacentrales gestopt moet worden, maar dat ook bestaande centrales zo snel mogelijk moeten worden gesloten.

770 *Eerste termijn Gedeputeerde Staten*

Gedeputeerde **Kocken** reageert op de discussie door de aandacht te richten op de vraag of de motie als afgehandeld beschouwd kan worden. Ze herinnert met name de heer Van den Berg aan de inhoud van de motie, die betrekking heeft op het onderzoeken van de (juridische) mogelijkheden om biomassacentrales en initiatieven te verhinderen of te voorkomen.

775 Gedeputeerde Kocken geeft aan dat er antwoord is gegeven op deze vraag, maar dat het een complexe kwestie is met betrekking tot de voorwaarden en manieren waarop dit mogelijk zou zijn. Ze legt uit dat er momenteel geen reden is om deze exercitie te ondernemen, vanwege het ontbreken van subsidiemogelijkheden en formele verzoeken van initiatiefnemers.

780 Gedeputeerde Kocken erkent dat de toekomst onvoorspelbaar is, maar adviseert de Statenleden alert te blijven en, indien nodig, de discussie opnieuw te voeren of een nieuwe motie in te dienen als de situatie verandert. Ze benadrukt dat dit niet betekent dat de huidige motie permanent op de agenda moet blijven staan, aangezien deze specifiek bedoeld was voor het onderzoeken van de mogelijkheden rondom biomassacentrales.

785 Vervolgens gaat de gedeputeerde in op de vragen die door de commissie zijn gesteld:

- Over de vraag of er een MER (milieueffectrapportage) vereist is bij nieuwe initiatieven, stelt ze dat dit in principe wel het geval is.
- In reactie op de PvdA over het delen en bespreken in de Staten van het rapport naar aanleiding van het onderzoek naar alternatieve warmtebronnen, bevestigt de gedeputeerde dat dit onderzoek gedeeld en mogelijk besproken zal worden. Daarnaast suggereert gedeputeerde Kocken dat het verstandig kan zijn om eventuele verdere stappen uit te stellen totdat het onderzoek naar alternatieven voor Vattenfall beschikbaar is. Dit onderzoek wordt uitgevoerd door CE Delft, in samenwerking met Vattenfall, de provincie en Amsterdam, en is gericht op het zoeken naar alternatieve warmteopwekkingsmethoden. Oorspronkelijk werd verwacht dat het rapport in maart klaar zou zijn, maar dit is uitgesteld naar april. Gedeputeerde Kocken oppert dat het verstandig is dit rapport af te wachten om de haalbaarheid van alternatieven te beoordelen en om te zien of Vattenfall mogelijk toch op eerder overwogen opties terugvalt, wat aanleiding kan zijn voor verdere discussies.

800 De heer **De Wit** (VVD) vraagt voor de duidelijkheid of hij goed heeft begrepen dat de provincie niet actief gaat bijhouden of de haalbaarheid van de businesscase voor initiatiefnemers verandert, bijvoorbeeld als gevolg van sterk stijgende energieprijzen, maar dat het aan de Staten is om, indien nodig, de discussie opnieuw te starten wanneer de situatie daarom vraagt.

805 Gedeputeerde **Kocken** beaamt dat het praktischer is als de Staten zelf de ontwikkelingen in de gaten te houden, om te voorkomen dat de provincie in een cyclus van nieuwe moties en opdrachten terechtkomt waarbij zij periodiek moet rapporteren over potentiële ontwikkelingen die mogelijk niet plaatsvinden. Ze geeft aan niet de verantwoordelijkheid te kunnen nemen dat de provincie altijd op de hoogte is van nieuwe ontwikkelingen. Gedeputeerde Kocken suggereert dat het inderdaad aan de Statenleden is om alert te blijven op ontwikkelingen en indien nodig actie te ondernemen.

815 De heer **Teeuwen** (BBB) stelde in de eerste termijn voor te onderzoeken hoe datathermie gebruikt kan worden voor energieopwekking in combinatie met de datastrategie, een kwestie die raakvlakken heeft met de werkzaamheden van twee commissies. Hij vraagt zich af of dit niet iets is waar actie op ondernomen moet worden en hoe Gedeputeerde Staten hier tegenaan kijken.

820 Gedeputeerde **Kocken** reageert door te verduidelijken dat de Statenleden zelf de bevoegdheid hebben om werkgroepen in te stellen. Ze benadrukt dat, zeker gezien de voortdurende zoektocht naar alternatieve warmtebronnen, het onderzoeken van mogelijkheden zoals datathermie relevant en belangrijk is. Dit is vooral van toepassing in de context van Vattenfall, die de verplichting heeft om warmte te leveren en daarvoor een bron moet vinden, wat kan leiden tot de keuze tussen biomassa, restwarmte van datacenters, of andere opties. Gedeputeerde Kocken
825 geeft aan dat het aan de Statenleden is om te besluiten of er een werkgroep over de commissies heen of binnen een specifieke commissie nodig is, en benadrukt dat zij hierin geen oordeel heeft. Als de Staten het nuttig vinden om een dergelijke werkgroep op te zetten, dan staat het hen vrij om dit te doen.

830 De heer **Teeuwen** (BBB) vraagt aan Gedeputeerde Kocken of er binnen Gedeputeerde Staten ook interesse is om meer met het thema datathermie te doen, gezien de relevantie van energieopwekking.

835 Gedeputeerde **Kocken** verduidelijkt dat binnen GS professionals actief zijn die zich richten op warmtebeleid en de optimale distributie ervan in Noord-Holland. Ze beschrijft hoe de provincie, soms in samenwerking met warmtebedrijven, gemeenten ondersteunt bij het verwarmen van gebieden, een taak die vaak complex is en waarbij de provincie een ondersteunende rol speelt. De provincie neemt verschillende warmtebronnen in overweging, inclusief geothermie en datathermie, en integreert de beschikbare kennis hierover in hun beleid en projecten.
840 Gedeputeerde Kocken kan echter niet direct specificeren wat er momenteel al met deze ideeën gedaan wordt.

845 De heer **Van den Berg** (JA21) interpreteert de opmerkingen van gedeputeerde Kocken als een bevestiging dat de Statenleden alert moeten blijven op toekomstig beleid, wat volgens hem aangeeft dat er nu actie ondernomen moet worden. Hij benadrukt daarnaast zijn zorg dat, mocht er een vergunningsaanvraag komen als gevolg van een nieuwe subsidieregeling, de provincie mogelijk niet op tijd zal kunnen handelen om deze adequaat te adresseren. Hij vraagt of de gedeputeerde het eens is met deze inschatting.

850 Gedeputeerde **Kocken** geeft aan niet per se met de heer Van den Berg eens te zijn. Ze benadrukt dat het onverstandig is om beleid te maken voor situaties die momenteel niet aan de orde zijn. Volgens de gemaakte inschattingen, die ook aan de Statenleden zijn voorgelegd, lijkt het onwaarschijnlijk dat er op korte termijn nieuwe initiatieven voor biomassacentrales zich zullen voordoen. Gezien de beperkte beschikbare middelen in termen van personeel, tijd en geld, is het
855 volgens haar ondoelmatig om op alle mogelijke scenario's voor te sorteren. De provincie dient haar capaciteit in te zetten waar daadwerkelijk problemen zich voordoen of waar verschil gemaakt kan worden. Gedeputeerde Kocken stelt dat het aan de Statenleden is om, indien zij anders beslissen en er een meerderheid is die actie noodzakelijk acht, dit te besluiten. Op dit moment adviseert zij echter om geen nieuwe regels in de Omgevingsverordening op te nemen,
860 gebaseerd op de huidige inschatting dat dit niet nodig is.

Tweede termijn commissie

De heer **De Wit** (VVD) geeft aan dat zijn partij instemt met het afhandelen van de motie, daarbij aansluitend bij de huidige risicoanalyse. Hij benadrukt dat de woorden 'nu, op dit moment'

865 cruciaal zijn in de overweging en dat de VVD alert zal blijven op eventuele veranderingen in de
situatie. Mocht er in de toekomst aanleiding zijn, is de VVD bereid om initiatief te nemen voor het
overwegen van juridische maatregelen om nieuwe biomassacentrales te voorkomen. De fractie is
het eens met het college dat de focus niet moet liggen op een scenario dat momenteel
870 onwaarschijnlijk is, maar eerder op beleid dat daadwerkelijk impact kan hebben op andere
vormen van energie- en warmteopwekking. De heer De Wit benadrukt het belang van het richten
op deze alternatieven.

De heer **Van den Berg** (JA21) uit zijn teleurstelling over de terughoudendheid van veel partijen om
actie te ondernemen met betrekking tot het verbieden van biomassacentrales. Hij vindt het
875 opmerkelijk dat partijen die eerder de motie hebben ingediend of ondersteund, nu niet bereid
zijn om door te pakken. Hij kondigt aan dat JA21, in samenwerking met de Partij voor de Dieren,
een motie of amendement zal voorbereiden om een instructieregel voor het verbieden van
nieuwe biomassacentrales op te nemen in de Omgevingsverordening. De heer Van den Berg
benadrukt het belang van vooruitkijken en proactief handelen in het bestuur.

880 De **voorzitter** adresseert het voorstel van de heer Teeuwen betreffende het organiseren van een
BOT of expertmeeting. Zij verduidelijkt dat de commissie niet kan besluiten tot een BOT,
aangezien dit normaliter door een gedeputeerde wordt voorgesteld voor zaken die overlegd
moeten worden voordat ze in de commissie besproken worden, terwijl technische briefings
885 afkomstig zijn van ambtenaren. Expertmeetings daarentegen kunnen door de commissie zelf
worden georganiseerd. Vervolgens vraagt de voorzitter aan de heer Teeuwen of hij zijn voorstel
voor het organiseren van een expertmeeting wil handhaven en zo ja, om kort toe te lichten wat
het doel ervan is.

890 De heer **Teeuwen** (BBB) legt uit dat het doel van de expertmeeting is om de connectie tussen
datathermie en de datacentrumstrategie te onderzoeken, twee onderwerpen die beide zeer
relevant zijn in Noord-Holland en een significante impact hebben op de energieopwekking in de
regio. Hij benadrukt het belang van de vele nieuwe ontwikkelingen op dit gebied, die ook
besproken zijn tijdens de commissievergadering Bestuur op 18 maart 2024. De heer Teeuwen is
895 van mening dat het waardevol is om de commissieleden goed te laten informeren over deze
kwesties.

Gedeputeerde **Kocken** vult aan dat ze inmiddels is geïnformeerd over de activiteiten van de
provincie op het gebied van datathermie. Ze licht toe dat er binnen de provincie iemand specifiek
900 met dit onderwerp bezig is en dat er dus al aanzienlijk werk op dit vlak wordt verricht.
Gedeputeerde Kocken stelt voor om als startpunt een technische briefing te organiseren waarin
deze persoon een presentatie kan geven over de huidige inspanningen en kennis op het gebied
van datathermie. Dit zou de commissieleden een basis kunnen geven om te beoordelen in
hoeverre aanvullende informatie of actie nodig is.

905 De heer **Teeuwen** (BBB) accepteert het voorstel van gedeputeerde Kocken voor het houden van
een technische briefing over het onderwerp datathermie.

De **voorzitter** concludeert dat er een technische briefing over datathermie zal worden
910 georganiseerd. Ook constateert de voorzitter dat een gewogen meerderheid van de commissie

akkoord is met afdoening van motie M113–2023) en dat dit agendapunt daarmee voldoende is besproken.

915 **4.c C– naar B–verzoek CDA/D66: ag.p. 11.a Afronding Economisch Herstel– en
Duurzaamheidsfonds (B–agenda Landelijk Gebied 11–03–2024, C–agenda
Bestuur 15–02–2024 en Leefomgeving 18–03–2024)**

Toelichting:

920 *De instelling van het Economisch Herstel– en Duurzaamheidsfonds (EHDF) in 2020 was gericht op
het verzachten van de negatieve effecten van de Coronapandemie. Deze reserve is toen tijdelijk
ingesteld en 2023 was het laatste jaar. In de brief worden Provinciale Staten geïnformeerd over
de stand van zaken en de afwikkeling van de lopende maatregelen. De brief is als C–stuk aan de
commissie Leefomgeving aangeboden. De heer Heijnen (CDA) en de heer Kanik (D66) hebben
925 gezamenlijk bijgaand agenderingsverzoek ingediend om de brief ter bespreking op de B–agenda
te plaatsen. De commissieleden kunnen met elkaar en gedeputeerde in gesprek gaan over dit
onderwerp.*

De heer **Heijnen** (CDA) licht het agenderingsverzoek toe. De heer Heijnen vertrouwt erop dat
gedeputeerde Kocken de kwestie met gedeputeerde Olthof zal bespreken. Volgens het CDA moet
930 de focus van het Economische Herstel– en Duurzaamheidsfonds vooral liggen op de
verduurzaming van maatschappelijk vastgoed, culturele instellingen en dorpshuizen. De heer
Heijnen uit zijn zorgen over het stopzetten en afschalen van provinciale inzet op deze gebieden,
met name voor culturele instellingen en dorpshuizen, ondanks de hoge vraag. Hij erkent dat het
positief is dat de verduurzaming van maatschappelijk vastgoed deels door het Rijk wordt
935 voortgezet. De heer Heijnen vraagt naar de mening van andere partijen over de provinciale inzet
op verduurzaming en of zij ook vinden dat de provincie meer moet doen om de regelingen, die
niet door het Rijk worden voortgezet, te behouden en uit te breiden. Tot slot vraagt hij de
gedeputeerde hoe de lessen uit het Economisch Herstel– en Duurzaamheidsfonds geïntegreerd
zullen worden in de toekomstige Aanpak Voorzieningen en wanneer deze verwacht kan worden.

940

Eerste termijn commissie

De heer **Kanik** (D66) sluit zich als mede–indiener van het agenderingsverzoek aan bij de woorden
van de heer Heijnen en benadrukt het belang van duurzaamheidssubsidies voor de leefbaarheid
in de regio. Deze subsidies zijn volgens hem cruciaal voor het bevorderen van de energietransitie
945 en het financieel ondersteunen van sportverenigingen, dorpshuizen, wijkcentra en culturele
instellingen, doordat ze hierdoor op energiekosten besparen en meer budget overhouden voor
hun activiteiten. De heer Kanik merkt op dat deze maatregel populair is en vraagt de mening van
andere partijen hierover. Daarnaast brengt hij een specifiek punt naar voren over de subsidie
voor de verduurzaming van dorpshuizen, buurthuizen en wijkcentra in Noord–Holland. Hij
950 refereert aan tegenstrijdige informatie over de openstelling van deze subsidie, waarbij
gedeputeerde Olthof aanvankelijk aangaf dat deze halverwege het jaar beschikbaar zou zijn,
terwijl D66–fractiegenoot de heer Van der Heijden vernam dat de subsidie al aan het begin van
het jaar is opengesteld. De heer Kanik vraagt zich af waarom er een verschil is in communicatie
en of het volgens de regels is om eerdere subsidie–aanvragers apart te informeren over de
955 openstelling, gezien de 'wie het eerst komt, wie het eerst maalt'–aard van de regeling. Hij ziet
hierin een potentieel risico voor een ongelijk speelveld en vraagt om een reactie van de
gedeputeerde op deze kwestie.

Mevrouw **Buit** (CU) deelt de vragen en zienswijze van het CDA.

960

De heer **Dijksen** (SP) spreekt zijn dank uit voor het agenderingsverzoek en geeft aan dat zijn partij het een goede zaak vindt om de verduurzaming van maatschappelijk vastgoed te blijven ondersteunen. Hij ziet in deze kwestie een mooie gelegenheid om het SP-plan 'Zon voor Allen' weer onder de aandacht te brengen. Een plan wat niet alleen de verduurzaming ten goede komt, maar ook bijdraagt aan het asbestvrij maken van gebouwen, een opgave die voortvloeit uit de wet.

965

De heer **Van Tiggelen** (PVV) uit zijn zorgen over de interpretatie van het begrip 'verduurzaming', wat hij associeert met het energiezuiniger maken van gebouwen. Hij staat positief tegenover het verlagen van energiekosten, maar plaatst kritiek op de afhankelijkheid van weersgevoelige en onbetrouwbare energievoorzieningen, zoals wind- en zonne-energie, die volgens hem hoge kosten met zich meebrengen en niet altijd beschikbaar zijn. De heer Van Tiggelen suggereert dat er goedkopere en eenvoudiger manieren zijn om energiekosten te drukken, los van dure technologieën of complexe systemen. Als metafoor voor een efficiënte en voordelige oplossing presenteert hij een rood potloodje, wat hij uit zijn rechter binnenzak haalt, symbolisch verwijzend naar de macht van het stemmen als middel om beleidsveranderingen te bewerkstelligen die de energierekening kunnen verlagen.

970

975

De heer **Teeuwen** (BBB) uit zijn steun voor het verduurzamen van gebouwen, vooral die met een sociale functie, en erkent het belang van het tijdens de coronaperiode opgerichte fonds hiervoor. Hij plaatst echter een principiële kanttekening bij de rol van het middenbestuur, met de vraag of deze taak niet meer thuishoort bij gemeenten. De heer Teeuwen vraagt zich af wat de primaire verantwoordelijkheden van het provinciebestuur zijn, vooral in het geval van panden die geen eigendom zijn van de provincie. Hij benadrukt de behoefte aan duidelijkheid over de reikwijdte van de verantwoordelijkheden van de provincie met betrekking tot verduurzaming en is benieuwd naar de visie van zowel de vergadering als de gedeputeerde op dit onderwerp.

980

985

De heer **Karar** (PvdA) spreekt zijn steun uit voor de doelstellingen en idealen van het fonds en uit zijn tevredenheid over het initiatief van gedeputeerde Olthof om een voorzieningenakkoord te vormen in Noord-Holland. Dit akkoord richt zich op de kwaliteit en kwantiteit van de voorzieningen in de provincie, waarbij de PvdA in het bijzonder de nadruk legt op het belang van kwaliteit. De heer Karar benadrukt dat het voorzieningenakkoord gebaseerd is op dezelfde waarden als het fonds en dat zijn partij daarom uitkijkt naar de bevindingen van Gedeputeerde Staten.

990

995

1000

Commissielid **Balucu Wouters** (GL) erkent de positieve impact van het fonds, vooral tijdens de coronacrisis, op culturele instellingen en andere betrokken organisaties. GroenLinks waardeert de inspanningen van alle ambtenaren en projectuitvoerders en benadrukt dat het fonds niet alleen een directe hulp was in moeilijke tijden, maar ook heeft bijgedragen aan het versterken van de ambitie voor verduurzaming en de zichtbaarheid van de provinciale rol en verantwoordelijkheid hierin. GroenLinks staat achter het belang van het blijven ondersteunen van de verduurzamingsambities van maatschappelijke organisaties, zoals ook vermeld staat in het coalitieakkoord. Echter, als de suggesties van CDA en D66 zouden impliceren dat er nu een

1005 herschikking van de middelen moet plaatsvinden, geeft GroenLinks aan hier geen voorstander van te zijn.

1010 De heer **Heijnen** (CDA) adresseert een discrepantie tussen de ambities uit het coalitieakkoord en de werkelijkheid, specifiek wat betreft de financiering voor de verduurzaming van maatschappelijk vastgoed, dorpshuizen, en culturele instellingen. Hij wijst erop dat ondanks de positieve intenties in het coalitieakkoord over het voortzetten van de verduurzamingsinspanningen, de daadwerkelijke financiële ondersteuning hiervoor fors is verlaagd. Hierdoor stelt hij de vraag hoe de ambitie in het coalitieakkoord zich verhoudt tot de succesvolle resultaten die behaald zijn met het Herstel- en Duurzaamheidsfonds, implicerend dat de huidige financiële inzet mogelijk niet toereikend is om de gestelde doelen te realiseren.

1015 Commissielid **Balucu Wouters** (GL) geeft aan later terug te komen op het punt van de financiering. Commissielid Balucu Wouters benadrukt dat GroenLinks geen voorstander is van een
1020 herschikking van de middelen, omdat dit de coherentie en effectiviteit van het provinciale beleid, zoals zorgvuldig uitgewerkt in het coalitieakkoord, zou kunnen ondermijnen. Voor het realiseren van de beleidsdoelstellingen zijn de huidige gebudgetteerde middelen nodig. GroenLinks is bereid het college de kans te geven de plannen nader te concretiseren. Vervolgens stelt commissielid Balucu Wouters een vraag aan de Gedeputeerde Staten over de concrete plannen van het college om de doelen uit het coalitieakkoord te bereiken, of er voorgenomen plannen zijn en of het college bereid is de Staten periodiek, bijvoorbeeld via halfjaarlijkse rapportages, te informeren
1025 over de voortgang.

1030 De heer **Heijnen** (CDA) benadrukt opnieuw het belang van financiële middelen voor het realiseren van beleidsdoelen, gebruikmakend van een citaat om aan te geven dat zonder voldoende budget, beleidsdoelen op zichzelf niet voldoende zijn om concrete resultaten te bereiken, zoals het verduurzamen van woningen en andere gebouwen. Hij stelt de vraag hoe de beleidsdoelen, die in het coalitieakkoord zijn opgenomen, effectief beoordeeld kunnen worden wanneer er blijkbaar maar beperkt budget voor is toegewezen.

1035 Commissielid **Balucu Wouters** (GL) geeft aan dat de betreffende regeling oorspronkelijk al beperkt was in omvang. Zij legt uit dat de extra financiële ondersteuning tijdens de coronacrisis bedoeld was als noodmaatregel om het welzijn, een kerntaak van de provincie, te kunnen blijven bevorderen, wat tot positieve resultaten heeft geleid. Commissielid Balucu Wouters benadrukt dat GroenLinks van mening is dat de focus nu moet liggen op de toekomst en het realiseren van de doelstellingen zoals afgesproken in het coalitieakkoord, zonder daarvoor extra middelen uit de
1040 algemene reserves vrij te maken.

De **voorzitter** constateert dat de inbreng in eerste termijn vanuit de commissie is geleverd.

Eerste termijn Gedeputeerde Staten

1045 Gedeputeerde **Kocken** verduidelijkt de situatie rondom de subsidieregeling voor de verduurzaming van dorpshuizen, buurthuizen en wijkcentra. Er was een misverstand over de openstelling van de regeling; deze is daadwerkelijk vanaf het begin van het jaar opengegaan. De keuze om degenen die vorig jaar niet in aanmerking kwamen voor de subsidie actief te informeren over de nieuwe openstelling van de regeling wordt door gedeputeerde Kocken als een
1050 fatsoenlijke handelwijze beschouwd. Dit omdat deze aanvragers eerder buiten de boot vielen

door het snel opraken van het beschikbare budget. Door hen te informeren, krijgen zij de kans om alsnog gebruik te maken van de regeling, waarbij is aangetekend dat hun aanvraag niet automatisch wordt gehonoreerd.

1055 De heer **Kanik** (D66) wil weten of aanvragers die in 2023 niet in aanmerking kwamen voor subsidie, automatisch worden goedgekeurd in 2024. Of informeert de gedeputeerde deze aanvragers slechts dat ze een nieuwe kans hebben om een aanvraag in te dienen voor het komende jaar?

1060 Gedeputeerde **Kocken** licht toe dat subsidieaanvragers, wier aanvragen niet konden worden gehonoreerd wegens gebrek aan middelen, geïnformeerd worden over het niet in behandeling nemen van hun aanvraag dat jaar, met de mededeling dat de regeling het volgende jaar opnieuw opent. Dit biedt hen de kans om opnieuw een aanvraag te doen, zonder garantie op toekenning. Gedeputeerde Kocken vindt het netjes om aanvragers die al eerder de moeite hebben genomen om een aanvraag in te dienen, niet alleen met een afwijzing te confronteren maar hen ook te informeren over toekomstige mogelijkheden.

1070 De heer **Kanik** (D66) zoekt verduidelijking over de timing en de juridische correctheid van het informeren van subsidieaanvragers over de heropening van de subsidie op 1 januari 2024. Hij vraagt of deze aanvragers inderdaad pas na de heropening van de subsidie, op 1 januari of kort daarna, een bericht hebben ontvangen dat de regeling weer beschikbaar was. De heer Kanik wil weten of deze handelswijze juridisch toelaatbaar is, gezien het mogelijk voorsprong geeft aan eerdere aanvragers in het proces van subsidietoekenning.

1075 Gedeputeerde **Kocken** verduidelijkt dat er naar haar weten geen extra bericht is verzonden naar aanvragers nadat de subsidie weer beschikbaar kwam, maar benadrukt dat zelfs als dit wel gebeurd zou zijn, zij dit niet als juridisch onjuist beschouwt. Ze vindt het gepast om initiatiefnemers die interesse hebben getoond in provinciale regelingen te informeren over hernieuwde mogelijkheden, zodat deze weten dat ze opnieuw actie moeten ondernemen.

1080 Gedeputeerde Kocken ziet geen juridisch probleem in deze aanpak en merkt op dat iedere geïnteresseerde om dergelijke informatie kan vragen. Zij beschouwt het als een vorm van nette service om mensen op de hoogte te stellen van het opnieuw beschikbaar komen van subsidie, met name als eerdere aanvragen niet konden worden gehonoreerd vanwege het bereiken van het subsidieplafond. Dit beleid is volgens haar gericht op het effectief besteden van het beschikbare budget aan de vastgestelde doelen en zorgt ervoor dat geïnteresseerden zich opnieuw kunnen melden zodra de subsidie weer beschikbaar is.

1090 De heer **Teeuwen** (BBB) herhaalt zijn eerdere vraag over de verduurzaming van gebouwen en benadrukt het belang van duidelijkheid over de primaire verantwoordelijkheid bij dit proces.

Gedeputeerde **Kocken** reageert hierop door te stellen dat het misschien te laat is om deze vraag te stellen, aangezien het fonds voor dit doel al is opgezet en inmiddels in de afrondende fase zit. Zij erkent echter dat het ondersteunen van dorpshuizen en culturele instellingen, evenals de culturele basisinfrastructuur, wel degelijk provinciale taken zijn. Zij benadrukt dat de provincie een belangrijke rol speelt bij het bieden van ondersteuning aan kleinere gemeenten die niet in staat zijn dit zelfstandig te doen. Volgens gedeputeerde Kocken heeft de regeling aangetoond

dat er een leemte was op dit gebied, en zij is van mening dat de provincie Noord-Holland trots mag zijn op het feit dat zij heeft kunnen helpen bij het opvullen van dit gat.

1100 De heer **Heijnen** (CDA) vraagt de gedeputeerde in hoeverre het succes van eerdere initiatieven terug te zien is in het toekomstige voorzieningenakkoord dat gedeputeerde Olthof zal presenteren.

1105 Gedeputeerde **Kocken** legt uit dat de focus ligt op het ontzorgingsprogramma Maatschappelijk Fonds van de SPUK (Specifieke Uitkering) van het Rijk, wat vooral de kosten voor advies dekt en niet de uitvoeringskosten. Hoewel zij erkent dat eerdere initiatieven succesvol waren, waarschuwt zij voor te hoge verwachtingen wat betreft een vangnet voor uitvoeringskosten in het eigen plan, gezien het beperkte totale budget.

1110 *Tweede termijn commissie*

De heer **Roosendaal** (VVD) benadrukt dat de maatregel tijdens de coronacrisis succesvol was, vooral omdat het uitdelen van geld altijd populair is. Hij stelt voor om na te denken over het opnieuw beschikbaar stellen van budget voor deze doelstelling of, zoals de BBB suggereert, te erkennen dat het niet een primaire provinciale taak betreft. Nu de coronacrisis voorbij is en het oorspronkelijke doel bereikt is, meent hij dat het tijd is om middelen in te zetten voor zaken die meer in lijn liggen met de adviezen van Gedeputeerde Staten over verduurzaming. Dit omdat het budget slechts eenmaal kan worden uitgegeven en de noodzaak voor duurzaamheidsadvies groot is. Hij hoopt dat anderen zullen bijdragen om dit mogelijk te maken, aangezien de grootste toegevoegde waarde van de provincie op dit moment ligt in het inzetten van kennis, niet geld.

1120

De heer **Kanik** (D66) stelt een tweedelige vraag aan de VVD. Ten eerste vraagt hij of de VVD meent dat de regeling tijdens de coronacrisis daadwerkelijk impact heeft gehad. Vervolgens vraagt hij of, volgens de VVD, met de succesvolle uitvoering van deze regeling de verduurzamingsopgave als afgerond beschouwd kan worden.

1125

De heer **Roosendaal** (VVD) legt uit dat de regeling niet primair bedoeld was om sportverenigingen en sociale instellingen volledig te verduurzamen, maar meer gericht was op specifieke corona-ondersteuning vanwege de destijds hoge energieprijzen. Hij erkent dat de regeling succesvol was, maar merkt op dat een uitbreiding van deze regeling naar alle huiseigenaren, zoals de SP voorstelt, eveneens succesvol zou zijn, mits er voldoende financiële middelen voor beschikbaar worden gesteld. Echter, volgens hem en zoals ook aangegeven door de BBB, valt een dergelijke brede ondersteuning niet onder de primaire taken van de provincie.

1130

De heer **Kanik** (D66) wijst erop dat in het coalitieakkoord van de VVD expliciet vermeld staat dat de provincie een ondersteunende rol ziet voor zichzelf in de verduurzaming van sportfaciliteiten, dorpshuizen, bibliotheken en culturele instellingen. Hij vraagt hoe de VVD kan beweren dat dergelijke ondersteuning geen provinciale taak is, terwijl dit wel in hun eigen coalitieakkoord staat opgenomen.

1135

1140 De heer **Roosendaal** (VVD) benadrukt dat de provincie wel degelijk een rol ziet in het ondersteunen van de verduurzaming van sociale voorzieningen. Deze ondersteuning is echter specifiek gericht op het adviseren over de meest effectieve maatregelen en het opstellen van een plan daarvoor. Hij erkent dat de financiering van de uitvoering een aanzienlijke uitdaging vormt

1145 vanwege de hoge kosten en ongelijke verdeling. De VVD ziet meer in gerichte ondersteuning voor gemeenten die de kosten voor verduurzaming niet zelf kunnen dragen, in plaats van een algemene maatregel die ook beschikbaar zou zijn voor gemeenten met voldoende financiële middelen.

1150 De heer **Heijnen** (CDA) stelt twee feitelijke vragen aan de heer Roosendaal van de VVD. Hij vraagt ten eerste of de heer Roosendaal ervan op de hoogte is dat de middelen voor het adviseren over verduurzaming afkomstig zijn van het Rijk en niet van de provincie. Ten tweede vraagt hij of de heer Roosendaal weet dat het Economisch Herstel- en Duurzaamheidsfonds specifiek gericht was op kleine gemeenten en niet op de grotere gemeenten.

1155 De heer **Roosendaal** (VVD) bevestigt dat hij op de hoogte is van de feiten die de heer Heijnen noemt, mede omdat de gedeputeerde deze informatie eerder al had gegeven. Hij erkent dat de financiering voor het adviseren over verduurzaming van het Rijk komt, maar benadrukt ook dat de kennis deels door de provincie wordt aangeleverd. Met betrekking tot de focus van het Economisch Herstel- en Duurzaamheidsfonds op kleine gemeenten, merkt hij op dat niet alle
1160 kleine gemeenten financieel zwak zijn, zoals het voorbeeld van Aerdenhout illustreert.

De heer **Heijnen** (CDA) benadrukt dat de heer Roosendaal zich bewust is van het verschil in inkomsten tussen gemeenten. Hij stelt vervolgens een kritische vraag over de waarde van beloftes in een provinciaal coalitieakkoord, als de provincie in essentie rijksbeleid uitvoert met
1165 middelen die van het Rijk komen.

De heer **Roosendaal** (VVD) reageert door te benadrukken dat het belangrijkste doel is om de effecten te bereiken die gezamenlijk zijn afgesproken. Hij geeft aan dat er duidelijke afspraken zijn gemaakt over het efficiënt inzetten van de middelen die van het Rijk komen, met name voor
1170 advisering. Volgens hem handelt de provincie in lijn met deze afspraken door de middelen op deze manier te gebruiken.

De heer **Heijnen** (CDA) concludeert dat er een fundamenteel verschil van mening bestaat tussen hem en de heer Roosendaal van de VVD over de rol van de provincie en de wijze waarop deze effectief kan bijdragen aan de verduurzaming van maatschappelijk vastgoed, zoals dorpshuizen en culturele instellingen.
1175

De heer **Roosendaal** (VVD) geeft aan dat hij openstaat voor een voorstel van het CDA over hoeveel geld zij willen besteden aan de verduurzaming van maatschappelijk vastgoed en waar dit geld vandaan moet komen. Hij benadrukt dat zijn partij op dit moment ervoor kiest daar geen extra
1180 middelen voor vrij te maken.

De heer **Heijnen** (CDA) antwoordt dat de heer Roosendaal een dergelijk voorstel tegemoet kan zien.
1185

De heer **Roosendaal** (VVD) is nieuwsgierig naar het voorstel van het CDA, waarbij hij aangeeft dat de financiering van dergelijke initiatieven ten koste zou gaan van andere zaken. Hij benadrukt dat de huidige invulling van taken, in lijn met het coalitieakkoord, hun standpunt weerspiegelt. Hieruit volgt dat zijn partij waarschijnlijk al een antwoord heeft op eventuele voorstellen die
1190 betrekking hebben op extra financiering voor de verduurzaming van maatschappelijk vastgoed.

De heer **Kanik** (D66) concludeert dat er een verschil in visie is tussen zijn partij en het CDA, en de huidige coalitie wat betreft de inzet op verduurzaming. Hij betreurt het dat de coalitie minder prioriteit geeft aan verduurzaming dan D66 en het CDA zouden willen. De heer Kanik merkt ook op dat de opmerking over waar het geld vandaan moet komen als flauw wordt beschouwd, aangezien de coalitie zelf heeft gekozen voor een bepaalde verdeling van middelen die D66 en het CDA anders zouden inrichten. Hij herinnert eraan dat de ondersteuning van culturele instellingen in het verleden niet alleen met provinciale middelen gebeurde, maar ook vereiste dat gemeenten bijdroegen, wat wijst op een gezamenlijke aanpak. De heer Kanik uit zijn teleurstelling over het feit dat de coalitie niet kiest voor een vergelijkbare aanpak om de energietransitie te bevorderen.

De heer **Karar** (PvdA) reageert op de discussie over de coalitie en voelt zich enigszins aangesproken door de laatste opmerkingen. Hij benadrukt dat de PvdA de doelen van de energietransitie en de verduurzamingsdoelstellingen, zoals gehanteerd in het fonds, ondersteunt. Tegelijkertijd is de PvdA het eens met de eerdergenoemde argumenten over de aanpak en het voorzieningenakkoord. De heer Karar licht toe dat er een integrale aanpak wordt overwogen wat landt in het voorzieningenakkoord, waarbij er wordt gekeken naar welke voorzieningen van belang zijn en in stand gehouden moeten worden. De PvdA is van mening dat het verstandig is eerst het voorzieningenakkoord af te wachten en deze vervolgens in de Staten te bespreken. Hij geeft aan dat de Partij van de Arbeid hier met veel plezier naar uitkijkt.

De **voorzitter** constateert dat dit agendapunt voldoende is besproken.

1215

5 Rondvraag gedeputeerde Olthof (Gezondheid, Milieu, Voorzieningen, Cultuur en Sport)

Rondvraag inzake het artikel "Blunder van werknemer in documentaire over Tata Steel, ingediend door Partij voor de Dieren.

De heer **Hanou** (PvdD) stelt drie hoofdvragen aan de gedeputeerde. Ten eerste vraagt hij of Gedeputeerde Staten kennis hebben genomen van een specifiek artikel uit het Algemeen Dagblad van 9 maart 2024, over een mogelijke blunder in een documentaire over Tata Steel, waarbij vervuiling in beeld zou zijn gebracht. Ten tweede wil hij weten of de Gedeputeerde Staten de documentaireserie 'Groenstaal', met name de eerste twee afleveringen, hebben bekeken en zo niet, waarom niet. Als ze het wel hebben gezien, vraagt hij naar de reactie van gedeputeerde Olthof op de inhoud van het artikel en de documentaire. Ten derde informeert hij naar het vertrouwen van de Gedeputeerde Staten in de data van Tata Steel, met name gezien de suggestie dat deze data mogelijk gemanipuleerd zou zijn. Als het vertrouwen niet volledig is, vraagt hij welke maatregelen de Gedeputeerde Staten zullen nemen om te zorgen dat de impact van Tata Steel op de leefomgeving en gezondheid op een transparante en betrouwbare manier gemeten wordt, en binnen welke termijn deze maatregelen verwacht kunnen worden.

Gedeputeerde **Kocken** bevestigt dat zowel zij als andere leden van de Gedeputeerde Staten kennis hebben genomen van het artikel. Hoewel ze de documentaire zelf nog niet heeft gezien, is ze wel op de hoogte van het betreffende fragment en de commotie die dit heeft veroorzaakt. Het fragment heeft zowel bij haar als bij gedeputeerde Olthof verbazing opgeroepen. De

Omgevingsdienst NZKG doet nader onderzoek. **De gedeputeerde zal de commissie informeren over de conclusies uit dat onderzoek.**

1240 Met betrekking tot de betrouwbaarheid van de data van Tata Steel, legt gedeputeerde Kocken uit dat deze gecontroleerd worden door de OD Noordzeekanaalgebied binnen de kaders van de wet. Deze controle richt zich op de volledigheid, consistentie en geloofwaardigheid van de informatie die Tata Steel levert, voornamelijk via het elektronisch milieuverslag (e-MJV). Jaarlijks beoordeelt de OD deze informatie op basis van meetrapporten en andere beschikbare gegevens.

1245 Gedeputeerde Kocken geeft verder aan dat er een voortdurend proces is van onderzoek en verbetering van de monitoring van emissies en de impact daarvan op de omgeving. Ze verwijst naar het programma Tata Steel 2024–2030, waarin gewerkt wordt aan een samenhangend monitoringsmodel om alle gegevens en onderzoeken beter te integreren. Ze verwacht dat er eind dit jaar of begin volgend jaar meer informatie over dit model gepresenteerd kan worden.

1250 De heer **Hanou** (PvdD) reageert met de opmerking ‘frappez toujours’ als aanvulling op de reactie van gedeputeerde Kocken, wat aangeeft dat hij blijft aandringen op actie of aandacht voor het onderwerp. Hij concludeert dat, op basis van de uitleg van de gedeputeerde, het college nog steeds vertrouwen heeft in het elektronisch milieujaarsverslag van Tata Steel. Daarmee
1255 interpreteert hij het antwoord op zijn derde vraag als een 'nee', ervan uitgaande dat het college niet van plan is aanvullende maatregelen te treffen op basis van de huidige informatie en controleprocessen zoals beschreven door de gedeputeerde.

De **voorzitter** constateert dat de vragen voldoende zijn beantwoord.
1260

Rondvraag inzake asbest Paviljoenslaan 3, ingediend door SP.

Mevrouw **Bouhleb-Lascaris** (SP) brengt het onderwerp asbest ter sprake, dat volgens haar ook na twintig jaar nog steeds een ernstig gezondheidsrisico vormt doordat de vezels los kunnen komen
1265 en dodelijk zijn wanneer ze zich nestelen in het buik- en longvlies. Zij stelt drie vragen over de situatie rondom Paviljoenslaan 3, waar asbest is geconstateerd. Ten eerste vraagt ze waarom er wordt gesteld dat er geen gezondheidsrisico's zijn, terwijl zelfs vast asbest na twintig jaar gevaarlijke vezels kan loslaten. Vervolgens wil ze weten of er meteen onderzoek wordt gedaan naar de aanwezigheid van meer mogelijk asbest in het pand. Tot slot vraagt ze waarom enkel de
1270 archieftruimte is afgesloten en niet het hele pand, gezien de mogelijke aanwezigheid van asbest op het dak.

Gedeputeerde **Kocken** legt uit dat bij reparaties aan houtrot mogelijk asbest is aangetroffen. Op 18 maart 2024 zijn er monsters genomen voor onderzoek. De uitvoerders, die ervaring hebben met asbest, hebben aangegeven dat er geen gezondheidsgevaar is zolang het asbestmateriaal vast blijft zitten, wat momenteel het geval is. De betreffende ruimte blijft afgesloten totdat de
1275 uitslagen van het onderzoek bekend zijn, en verdere acties worden in overleg besloten. Ze voegt toe dat het pand in de jaren 2022 en 2023 volledig is geïsoleerd zonder dat er asbest is aangetroffen, en dat het mogelijk aangetroffen asbest beperkt lijkt tot een later toegevoegde
1280 dakkapel.

Mevrouw **Bouhleb-Lascaris** (SP) wijst op een recent rapport van het Comité van Asbestslachtoffers en benadrukt dat er diverse rechtszaken lopen over de kwestie van asbest. Ze stelt dat zelfs

1285 vastzittende asbestvezels los kunnen laten omdat asbest op natuurlijke wijze verweert. Hiermee onderstreept ze het gezondheidsrisico dat zelfs van vastzittend asbest uit kan gaan.

1290 Gedeputeerde **Kocken** geeft aan dat ze nu op de hoogte is van het rapport van het Comité van Asbestslachtoffers door de informatie die mevrouw Bouhrel–Lascaris heeft verstrekt. Ze is niet zeker of deze informatie al bekend was binnen de provincie. Naar aanleiding van de vragen heeft ze navraag gedaan naar de leeftijd van de dakkapel, aangezien de relevantie van de twintigjaarsgrens die mevrouw Bouhrel–Lascaris noemde, mede afhankelijk is van de leeftijd van de dakkapel. Gedeputeerde Kocken moet het antwoord hierop schuldig blijven, maar zegt toe om hier schriftelijk op terug te komen.

1295 De **voorzitter** constateert dat de vragen voldoende zijn beantwoord.

Schorsing van 20.14 tot 20.22 uur.

1300 **6 B-agenda Klimaat en Energie**

6.a Discussienota JA21 – Realistische doelen in de energietransitie

Behandelaarsvoorstel:

De commissieleden kunnen met elkaar en gedeputeerde bijgaande discussienota van indiener de heer Van den Berg (JA21) bespreken.

1305 De heer **Van den Berg** (JA21) brengt het onderwerp integraliteit in de energietransitie ter sprake, gemotiveerd door het besluit van Noord–Holland en andere provincies om samen in de Metropoolregio Amsterdam (MRA) een aanbesteding uit te zetten voor 35.000 laadpalen. Hij benadrukt dat de capaciteit die deze laadpalen samen vertegenwoordigen, gelijkstaat aan het vermogen van een halve kerncentrale, kolencentrale of oliecentrale, en dit zet druk op het al overbelaste energienetwerk. Dit brengt hem tot vragen over de beschikbare ruimte binnen dit netwerk en de haalbaarheid van de overheidsdoelstellingen binnen de bestaande capaciteit. Het agenderen van de laadpalen ziet hij als symptoom van een bredere uitdaging: de overheid stelt nieuwe doelen die elkaar soms lijken te overstemmen, zonder duidelijk zicht op de integrale haalbaarheid ervan. Hij nodigt uit tot een constructieve discussie over de realistische ruimte binnen het energienetwerk en de doelstellingen die de Provinciale Staten en de overheid stellen, om te waarborgen dat deze uitvoerbaar blijven voor de inwoners.

Eerste termijn commissie

1320 Mevrouw **Buit** (CU) waardeert de aandacht die JA21 vraagt voor de uitdagingen en kansen van de energietransitie, maar is het niet eens met hun stellingen en voorstellen, die ze ziet als gebaseerd op feitenverdraaiing, eenzijdige visie, en gebrek aan realisme en verantwoordelijkheid. Ze presenteert zeven punten ter toelichting:

- 1325 1. Mevrouw Buit stelt dat de door JA21 genoemde getallen een verdraaiing van de feiten zijn, aangezien de energiebehoefte voor 35.000 laadpalen met enkele tientallen windmolens kan worden gedekt.
2. Ze vindt het vreemd dat JA21, ondanks haar pro–marktwerking standpunt, de ontwikkeling van laadinfrastructuur, die nodig is voor de verdere groei van de elektrische automarkt, lijkt te willen afremmen.

- 1330 3. Ze bekritiseert JA21 voor een eenzijdige aanpak en pleit voor een geïntegreerde aanpak met alle belanghebbenden.
4. Ze wijst op de tegenstelling tussen de wens van JA21 om af te zien van de doelen in het Klimaatakkoord en het streven van de ChristenUnie deze doelen juist te ondersteunen.
5. Ze gelooft dat veel problemen oplosbaar zijn door gedragsaanpassingen.
- 1335 6. Ze onderkent net als JA21 de uitdagingen voor netbeheerders, maar pleit voor proactieve, grootschalige investeringen in het netwerk in tegenstelling tot de suggestie van JA21 om duurzame ontwikkelingen te vertragen.
7. Ze roept op tot een vooruitstrevende aanpak door netbeheerders en vraagt Gedeputeerde Staten om samen met netbeheerders en het ministerie van EZK te zoeken naar een andere aanpak.
- 1340

Mevrouw Buit benadrukt het belang van het zien van het grotere plaatje en het maken van scherpe keuzes om op verantwoorde wijze werk te maken van de energietransitie.

- 1345 De heer **Van den Berg** (JA21) benadrukt zijn commitment aan de zorg voor de schepping vanuit zijn christelijke overtuiging. Hij uit zijn verbazing over de bewering van mevrouw Buit dat JA21 alle doelen en het Klimaatakkoord wil openbreken, aangezien dit niet overeenkomt met hun verkiezingsprogramma. Hij vraagt waar mevrouw Buit deze informatie vandaan heeft.

- 1350 Mevrouw **Buit** (CU) biedt aan een uitgebreidere reactie op de discussienota van JA21 te sturen om haar standpunten te verduidelijken.

- Mevrouw Buit benadrukt vervolgens dat de energietransitie voornamelijk door de markt wordt gedreven, met de overheid die faciliteert en stuurt door middel van het stellen van kaders, het opstellen van regelgeving, financiële prikkels, het beïnvloeden van gedachten en samenwerking.
- 1355 Volgens haar moet de focus van de provincie liggen op het ondersteunen van deze transitie, in tegenstelling tot het voorstel van JA21 om deze te vertragen.

- 1360 De heer **Van den Berg** (JA21) verduidelijkt dat hun intentie niet is om de energietransitie te vertragen. Hij benadrukt dat hun discussienota constructief bedoeld is, met als doel om aandacht te vragen voor de integraliteit en uitvoerbaarheid van de energietransitie. Hij wijst op het belang van het afstemmen van ambities op de realiteit, aangezien deze twee aspecten vaak verschillen.

De **voorzitter** constateert dat de heer Van den Berg door zijn spreektijd is.

- 1365 Mevrouw **Buit** (CU) geeft aan dat het niet nodig is om verder te reageren op de toevoeging van de heer Van den Berg.

- 1370 Statenlid **Van der Waart** (GL) dankt voor de discussienota van de heer Van den Berg, die de aanbesteding van laadinfrastructuur voor elektrische voertuigen aangrijpt om een gesprek over de energietransitie en de prioritering ervan te initiëren. Zij stelt vragen bij de kritiek op de aanpak, met name de focus op het vermogen van de laadpalen, dat wordt gespecificeerd als 22 megawatt per halve paal. Statenlid Van der Waart merkt op dat hoewel dit een significant vermogen lijkt, in de praktijk het geleverde vermogen fluctueert en niet altijd het maximale bereikt. Dit fenomeen draagt volgens haar juist bij aan de flexibiliteit van het energienet door
- 1375 'netbewust laden', waarbij niet constant hetzelfde vermogen wordt geleverd en variabele prijzen kunnen worden gehanteerd, wat voordelig kan zijn in het beheer van netcongestie.

Ze refereert ook aan de initiatieven die worden onderzocht met de gecontracteerde partijen om de bijdrage van laadinfrastructuur aan het verminderen van netcongestie te vergroten. Statenlid
1380 Van der Waart onderstreept de urgentie van het versnellen van de energietransitie in lijn met het
Klimaatakkoord. Ze pleit voor een veelzijdige aanpak die niet alleen focust op het verhogen van
de beschikbaarheid van diverse energiebronnen, maar ook op het intelligent beheer van de vraag
naar energie en de optimalisatie van de bijbehorende contracten. Dit alles om een stabiele en
1385 duurzame energievoorziening te waarborgen die voldoet aan de toenemende behoeften van de
samenleving en de uitdagingen van het klimaatakkoord aangaat.

Mevrouw **Schneemann** (Volt) uit haar verbazing over het agenderen van de discussie,
benadrukkend dat Volt staat voor het eerlijke verhaal over de onvermijdelijke afscheid van
fossiele brandstoffen vanwege hun schadelijkheid voor het klimaat en hun eindige
1390 beschikbaarheid. Ze stelt dat vertraging van de transitie naar duurzame energiebronnen het
probleem slechts vooruitschuift en benadrukt het belang van langetermijnplanning, vooral in
sectoren zoals woningbouw, om toekomstige aanpassingen en inefficiënties te vermijden.
Mevrouw Schneemann wijst ook op het groeiend aantal initiatieven in de markt gericht op het
spreiden van de netcapaciteit en het investeren in thuisbatterijen, die getuigen van de
1395 innovatiekracht van de markt om aan de vraag naar duurzame oplossingen te voldoen. Ze
waarschuwt dat het vertragen van overheidsacties dergelijke innovaties kan hinderen. Als
voorbeeld van acties die al genomen kunnen worden noemt ze het initiatief 'de zaak gesloten,
licht uit', dat bedrijven oproept om het licht uit te doen als hun panden gesloten zijn. Tot slot
stelt ze een vraag aan JA21 over het aantal elektrische auto's en laadpunten in Noord-Holland, en
1400 vraagt naar verwachtingen over de bezetting van laadpunten gedurende de dag.

De heer **Teeuwen** (BBB) spreekt zijn dank uit aan JA21 voor het op de agenda zetten van
netcongestie, een thema dat ook door Volt werd aangehaald. Hij refereert aan motie 478 die door
Henk Vermeer, een Tweede Kamerlid van de BBB, die oproept tot gesprekken met netbeheerder
1405 TenneT om provincies de ruimte te geven voor het experimenteren met Smart Energy Hubs als
oplossing tegen netcongestie. Deze motie is met een ruime meerderheid aangenomen. De heer
Teeuwen benadrukt het belang van het onderzoeken hoe dergelijke initiatieven in Noord-Holland
verder vormgegeven kunnen worden, wijzend op de succesvolle voorbeelden van Smart Energy
Hubs in de provincie. Hij stelt voor deze voorbeelden als leidraad te gebruiken om te
1410 onderzoeken hoe vergelijkbare projecten op andere locaties in Noord-Holland kunnen worden
toegepast, wat significant zou kunnen bijdragen aan het oplossen van het probleem van
netcongestie. Hij is benieuwd naar de visie van de gedeputeerde op dit voorstel, daarbij noemend
dat er eerder al contact over is geweest met de gedeputeerde.

1415 De heer **De Wit** (VVD) vindt de vraagstelling over het versnellen of vertragen van de
energietransitie in de discussienota van JA21 ongelukkig geformuleerd, maar interpreteert het als
een oproep tot helderheid over de toekomstige belasting en capaciteit van het energienet in
Noord-Holland. Dit betreft zowel de toename van energieopwekking als het groeiende
energieverbruik. De VVD stemt in met de noodzaak van een beter inzicht in deze ontwikkelingen,
1420 waaronder de impact van elektrische auto's, warmtepompen, de omschakeling van bedrijven van
gas naar elektra, en de bijdrage van zonne- en windenergie. De heer De Wit verwacht een analyse
van TenneT deze zomer en suggereert ook de betrokkenheid van Liander en het door hen
beheerde net te onderzoeken. Hij pleit voor een feitelijke discussie over de situatie in Noord-

1425 Holland en de mogelijke aanvullende rol van de provincie in deze context. Hij onderschrijft het belang van Smart Energy Hubs, zoals besproken door zijn collega van de BBB, en ziet hierin een potentiële rol voor de provincie.

1430 Mevrouw **Middelkoop** (FvD) wijst op de ernstige gevolgen van de huidige overbelasting van het stroomnet in bijna de gehele provincie, zoals zichtbaar op capaciteitskaarten. Ze noemt voorbeelden van hoe deze situatie de ontwikkeling van woningen, scholen, en zorginstellingen in Almere, Utrecht en Amsterdam ernstig belemmert, met vertragingen en onzekerheden tot gevolg. Daarnaast benoemt ze de waarschuwing in het Financieel Dagblad over mogelijke stroomuitval in bestaande wijken. Volgens mevrouw Middelkoop is de explosieve stijging van de vraag naar elektriciteit, aangedreven door de snelle elektrificatie in het kader van de energietransitie, zoals 1435 de installatie van windturbines, zonnepanelen, warmtepompen en laadpalen, de hoofdoorzaak van de huidige problematiek. Ze bekritiseert dat er niet naar de capaciteit van het stroomnet is gekeken en suggereert dat klimaatpartijen mogelijk andere prioriteiten hadden. Forum voor Democratie pleit voor een stop op de haastige energietransitie, waaronder de installatie van 1440 35.000 laadpalen, en stelt dat de transitie niet belangrijker is dan fundamentele voorzieningen zoals huisvesting, onderwijs en zorg. Mevrouw Middelkoop roept op om de basisinfrastructuur van het stroomnet eerst op orde te krijgen en de prioriteiten te herzien.

1445 De heer **Van Tiggelen** (PVV) stelt dat realistische doelen binnen de energietransitie ontbreken, omdat er een verwarring is tussen de begrippen energie en elektriciteit. Hij benadrukt dat elektriciteitsverbruik slechts vijftien procent uitmaakt van het totale energieverbruik en wijst op de problemen die ontstaan wanneer geprobeerd wordt dit percentage te verhogen zonder dat het elektriciteitsnet daarop berekend is. Hij haalt een rapport van de Bundesrechnungshof aan dat de hoge kosten en de problematische uitvoering van de energietransitie bekritiseert en betwijfelt de 1450 significante invloed van de mens op het klimaat.

1455 Verder attendeert de heer Van Tiggelen de commissie op de film 'Climate The Movie, The Cold Truth' die op 20 maart 2024 wereldwijd beschikbaar wordt, die kritisch kijkt naar de klimaatproblematiek en waarvan hij stelt dat zelfs hij als iemand die zich al vijftien jaar in het onderwerp verdiept, er nieuwe inzichten uit heeft opgedaan. Hij beveelt de film sterk aan voor een beter begrip van zijn standpunten.

1460 De heer **Kanik** (D66) uit zijn waardering voor de bijdrage van de ChristenUnie en geeft aan dat hij zich volledig aansluit bij hun standpunt. Hij brengt daarnaast een extra punt naar voren, voortbouwend op een door JA21 aangehaalde bron van Liander, die een expliciete oproep doet aan provincies en gemeenten. Liander vraagt om snellere en duidelijker besluitvorming over de locaties voor elektriciteitsstations, transformatorhuisjes en de aanleg van warmtenetten, gezien de toenemende druk op het elektriciteitsnet en de uitdagingen in de energietransitie. De heer Kanik benadrukt het belang van een reactie van het college op deze oproep en vraagt hoe zij van plan zijn om deze duidelijkere en snellere besluitvorming te realiseren.

1465 Mevrouw **Van Aesch** (PvdD) benadrukt de urgentie van het aanpakken van de opwarming van de aarde en pleit voor een crisisaanpak gericht op natuur- en milieubehoud. Ze verzet zich tegen vertraging in de energietransitie en roept op tot meer energiebesparing en duurzame energieopwekking. Mevrouw Van Aesch stelt voor een integraal energietransitieplan op te stellen, 1470 vergelijkbaar met de aanpak in Gelderland en Utrecht, dat zich richt op het besparen van energie,

1475 het verduurzamen van energieproductie en ecologische inpassing. Dit plan omvat het stimuleren van energiebesparing bij bedrijven en particulieren, in lijn met de suggesties van Volt en de ChristenUnie, en het monitoren van energiebesparingsdoelen. Ook het bevorderen van het gebruik van openbaar vervoer wordt als cruciaal gezien, wat de noodzaak voor extra laadpalen zou verminderen. Daarnaast pleit ze voor het opschalen van duurzame energieopwekking, bij voorkeur lokaal en kleinschalig, inclusief energieopslag.

1480 Mevrouw **Engels** (CDA) benadrukt dat het aanpassen van de doelen van de energietransitie niet de oplossing biedt voor de huidige problemen met netcongestie. Ze wijst op het belang van de energietransitie, zowel vanuit klimaatperspectief als voor het verminderen van de afhankelijkheid van andere landen, vooral in deze geopolitiek onzekere tijden. Mevrouw Engels suggereert verschillende manieren om bij te dragen aan het oplossen van netcongestie en het voortzetten van de energietransitie, waaronder het versnellen van de uitbreiding van het elektriciteitsnet, het slimmer benutten van het bestaande net en het beter gebruiken van onbenutte capaciteit. Ze
1485 steunt het voorstel van JA21 om deze kwesties te benaderen met een integrale visie, waarmee energie een integraal onderdeel kan worden van ruimtelijke ordening. Dit zou op lange termijn de plaatsing van grote energievragers in de buurt van grootschalige energieopwekking vergemakkelijken en energie een meer centrale rol geven in de planologie.

1490 De heer **Faassen** (50PLUS) merkt op dat de notitie van JA21, in tegenstelling tot de notitie van de PvdA die eerder in deze vergadering is besproken, geen dankbetuiging heeft ontvangen. 50PLUS beschouwt deze notitie als een eerste aanzet voor een debat over de plaatsing van 35.000 laadpunten en 462 windmolens bij maximale capaciteitsvraag. Hij stelt dat de ambitie van gemeenten vaak te hoog is en niet haalbaar binnen de gestelde tijd, met specifieke aandacht voor
1495 de elektrificatie van voertuigen. De heer Faassen benadrukt dat er te veel focus ligt op windmolens en zonnepanelen, terwijl andere energiebronnen zoals aardwarmte en kernenergie meer aandacht verdienen. Volgens hem ligt het grootste probleem bij de balans tussen vraag en aanbod van energie, die meer regionaal of zelfs per wijk georganiseerd zou moeten worden. Hij suggereert dat onderzoek naar de optimale verhouding tussen energieopwekking en –afname
1500 essentieel is om energiecongestie op te lossen. De heer Faassen meldt dat tijdens een bezoek aan Liander bleek dat grote energieleveranciers momenteel geen actieve rol spelen in het matchen van vraag en aanbod, en roept op om hier meer aandacht aan te besteden.

1505 De heer **Dijksen** (SP) bedankt de heer Van den Berg van JA21 voor het agenderen van het onderwerp energiebeleid en stelt een kritische vraag over wat Van den Berg onder 'realistisch' verstaat, vooral in het licht van mogelijke verschillen in visie tussen JA21 en de SP. De heer Dijksen benadrukt dat het SP-plan 'Zon voor Allen' een realistische oplossing biedt voor de energievraag en adresseert het probleem van het overbelaste energienet door middel van buurtbatterijen en Smart Energy Hubs, zoals door BBB voorgesteld. Hij hoopt op steun van JA21
1510 voor dit plan, mede omdat het kan bijdragen aan het verminderen van de stijging van energiekosten, een punt dat eerder in de vergadering door de heer Van den Berg werd aangehaald.

1515 De heer **Karar** (PvdA) uit zijn vraagtekens bij de benadering van JA21 en de heer Van den Berg, specifiek over hun houding ten opzichte van de energiedoelen. Hij merkt een mogelijke verandering op in de standpunten van JA21 vergeleken met eerdere vergaderingen. De heer Karar benadrukt het belang van het versterken van het elektriciteitsnetwerk voor de energietransitie en

1520 ondersteunt de prioriteit van energieaansluitingen voor organisaties met een groot maatschappelijk belang, zoals genoemd in het coalitieakkoord. Hij ziet ook economische kansen in de energietransitie, waarbij Noord-Holland en Nederland een leidende rol kunnen spelen op het wereldtoneel, en waarbij Nederland autonoom is in haar energietoevoer, wat van groot belang is wegens veiligheidsredenen en gezien recente globale ontwikkelingen.

Eerste termijn Gedeputeerde Staten

1525 Gedeputeerde **Kocken** uit haar dank aan de heer Van den Berg voor het agenderen van het cruciale thema netcongestie en de energietransitie. Ze benadrukt het belang van de discussie over deze onderwerpen en deelname van diverse overheidslagen, waaronder de provincie, in samenwerking met het Ministerie van EZK (Economische Zaken en Klimaat) en netbeheerders. Gedeputeerde Kocken onderstreept de noodzaak van het maken van soms pijnlijke keuzes in de
1530 context van schaarse energiebronnen en de urgentie van het probleem dat steeds ernstiger wordt. Ze staat achter de algemene consensus om de energietransitie voortvarend aan te pakken, in plaats van deze volledig te stoppen, gezien de eindigheid van fossiele brandstoffen en de wens voor een schone leefomgeving.

1535 Verder spreekt de gedeputeerde haar steun uit voor innovatieve oplossingen zoals Smart Energy Hubs, die in Noord-Holland worden ontwikkeld en uitgevoerd met aanzienlijke steun van zowel de provincie als het Rijk. Deze hubs worden gezien als cruciale elementen voor het aanpakken van netcongestie en het stimuleren van de energietransitie. Gedeputeerde Kocken benadrukt de inzet van de provincie om deze transitie niet alleen technisch, maar ook met oog voor de brede
1540 welvaart en het landschap zorgvuldig te begeleiden, waarbij ze het belang van energiebesparing en de noodzaak van samenwerking en overleg met alle betrokken partijen erkent.

Gedeputeerde Kocken benadrukt het belang van een gedegen inzicht in de toekomstige energiebehoefte als basis voor effectief beleid en besluitvorming. Ze verduidelijkt dat zowel de
1545 energievisie als de pMIEK (Provinciale Milieu- en Energie Koers) gericht zijn op het anticiperen op toekomstige vraag naar energie. Hierbij wordt nagedacht over welke soorten energievraag gestimuleerd moeten worden en welke bediend kunnen worden, alsook waar mogelijk beperkingen noodzakelijk zijn. Gedeputeerde Kocken onderstreept dat niet overal in gelijke mate aan de energievraag voldaan kan worden, wat betekent dat er strategische keuzes gemaakt
1550 moeten worden over waar en hoe energievoorziening plaatsvindt, rekening houdend met de beperkte beschikbaarheid van middelen en capaciteit.

In antwoord op een vraag van D66 over hoe keuzes voor de realisatie van energie-infrastructuur sneller gemaakt kunnen worden, geeft ze aan dat deze keuzes deel uitmaken van de energievisie
1555 en de pMIEK, waarbij een integrale benadering nagestreefd wordt in samenwerking met gemeenten en het Rijk. Deze samenwerking is cruciaal vanwege de significante ruimtelijke en economische impact van dergelijke ontwikkelingen, die ook invloed hebben op de leefbaarheid. Hoewel de wens bestaat om snel te handelen, benadrukt gedeputeerde Kocken het belang van zorgvuldigheid en de provinciale verantwoordelijkheid om rekening te houden met het landschap
1560 en de brede welvaart van burgers. Hierbij wordt niet alleen gekeken naar technische efficiëntie, maar ook naar andere belangrijke factoren.

Tenslotte erkent gedeputeerde Kocken het belang van energiebesparing, zoals door verschillende fracties bepleit, en wijst op de positieve invloed ervan op netcongestie. Ze beaamt dat energie die

1565 niet verbruikt wordt, niet opgewekt of getransporteerd hoeft te worden, en benadrukt dat dit een essentiële stap is in de aanpak van de energie- en netproblematiek.

Mevrouw **Van Aesch** (PvdD) vraagt of de gedeputeerde concrete besparingspercentages kan noemen voor een specifieke periode.

1570

Gedeputeerde **Kocken** meldt dat het actieprogramma Klimaat momenteel wordt voorbereid. Ze heeft een bijna voltooide versie van dit programma, die binnenkort met de commissie gedeeld zal worden. Dit programma bevat globale streefdoelen voor diverse sectoren. Ze benadrukt dat deze doelen indicatief zijn en dat de provincie niet direct verantwoordelijk is voor alle specifieke

1575 doelstellingen. De provincie richt zich voornamelijk op het aansluiten bij de nationale doelstellingen van Den Haag en de afspraken uit het Klimaatakkoord van Parijs.

De heer **Faassen** (50PLUS) benadrukt het belang van een regionale of wijkaanpak om een evenwicht te creëren tussen energieopwekking en -verbruik, met het doel een gesloten

1580 energiecircuit te realiseren die losstaan van de activiteiten van energiebedrijven. Zijn pleidooi richt zich op het gebruik van grotere thuisbatterijen om zelfvoorzienende energiecircuits te onderzoeken en te implementeren.

Gedeputeerde **Kocken** beschouwt de suggestie van gesloten energiecircuits als een nuttige

1585 toevoeging aan de huidige energieproblematiek. Ze erkent de uitdagingen rondom de implementatie, zoals de locatiekeuze, het creëren van voldoende ruimte en het bepalen wie toestemming krijgen om energieleverancier te zijn, gezien de huidige beperkingen. Gedeputeerde Kocken benadrukt de noodzaak van zorgvuldige overweging in dit proces. Deze

1590 aanpak wordt verkend als onderdeel van de derde route van slimme oplossingen, waarbij lokaal opgewekte en verbruikte energie netcongestie kan verminderen. Zo'n benadering kan dus een bijdrage leveren aan het oplossen van het energievraagstuk.

De heer **Faassen** (50PLUS) uit zijn tevredenheid over de aandacht voor gesloten energiecircuits en vraagt naar de planning voor het uitbrengen van een visie of notitie over deze systemen. Hij

1595 benadrukt het belang van energiebehoud binnen industrieën en wijken, met als doel volledige energieonafhankelijkheid, waarbij wordt voorkomen dat elektriciteit onnodig heen en weer gaat.

Gedeputeerde **Kocken** verduidelijkt dat de focus ligt op netonafhankelijkheid. Ze verwijst naar eerdere opmerkingen over initiatieven zoals die van SADC en het groepscontract in de haven van

1600 Amsterdam, die illustratief zijn voor het Smart Energy Hub-concept waarin al volop ontwikkeling plaatsvindt. Gedeputeerde Kocken tempert de verwachting dat deze aanpak de uitdagingen volledig zal oplossen, maar erkent dat het belangrijke oplossingen biedt in de overgangperiode naar uitbreidingen van het net. Ze benoemt de complexiteit en impact van netuitbreiding, die tijd en aanzienlijke aanpassingen in het landschap vereist, naast de benodigde arbeid,

1605 besluitvorming en procedures. Ze geeft aan dat deze initiatieven dienen als tijdelijke oplossingen om in de directe behoefte te voorzien en vermeldt dat er actief gewerkt wordt aan dergelijke oplossingen binnen het spoor 3.

De heer **Teeuwen** (BBB) merkt op dat veel ondernemers geïnteresseerd zijn in de aanpak van de

1610 SADC en het groepscontract in de haven, zoals besproken door de gedeputeerde. Hij vraagt of er

een inschatting gemaakt kan worden van het moment waarop meer informatie hierover beschikbaar zal zijn voor belangstellenden.

1615 Gedeputeerde **Kocken** licht toe dat er vanuit het Ministerie van Economische Zaken en Klimaat aanzienlijke interesse is en dat er gelden voor worden vrijgemaakt, specifiek voor het derde spoor. Ze deelt mee dat er momenteel in samenwerking met EZK gewerkt wordt aan een programma voor deze energiehub, maar dat er nog geen definitieve einddatum vastgesteld is voor dit initiatief. Het programma bevindt zich nog in de ontwikkelingsfase, waardoor er op dit moment geen concrete termijn gegeven kan worden.

1620 De heer **De Wit** (VVD) verwijst naar de eerdere opmerkingen van de gedeputeerde over de energievisie en de pMIEK, met betrekking tot een integraal overzicht van toekomstige netbelasting. Hij vraagt wanneer de commissie kan verwachten een bijgewerkte versie van beide documenten te bespreken.

1625 Gedeputeerde **Kocken** informeert dat de geüpdatete energievisie rond september verwacht wordt en de bijgewerkte versie van de pMIEK staat voor het najaar op de planning. Ze voegt toe dat ze, zodra er meer concrete informatie beschikbaar is, graag terugkomt op dit onderwerp om een gedetailleerder antwoord te geven.

1630 De **voorzitter** constateert dat er geen behoefte is aan een tweede termijn.

1635 De heer **Van den Berg** (JA21) dankt voor de kans om een slotwoord te voeren, ondanks dat zijn toegewezen spreektijd verstreken is. Hij wil iedereen bedanken voor de constructieve bijdragen en de gedeputeerde in het bijzonder voor de zorgvuldige en inhoudelijke reacties. Hij benadrukt dat zijn intentie niet was om het proces af te breken, maar juist om op een integrale manier te bekijken wat wel mogelijk is. Als voorbeeld noemt hij de kwestie van de capaciteit van laadpalen, die bij Liander geregistreerd staan als een constante belasting op het net, ook al wordt niet altijd de maximale capaciteit gebruikt. Hij bedankt iedereen voor de samenwerking en spreekt de hoop uit dat men gezamenlijk verder kan werken aan deze thematiek bij volgende gelegenheden.

De **voorzitter** constateert dat dit agendapunt voldoende is behandeld.

1645 **6.b C- naar B-verzoek GroenLinks/PvdA: ag.p. 10.d Klimaatrechtvaardigheid en energiearmoede (C-agenda Leefomgeving 18-03-2024)**

1650 Statenlid **Van der Waart** (GL) benadrukt het belang van rechtvaardigheid en betaalbaarheid in de energietransitie, conform het coalitieakkoord. Ze spreekt haar waardering uit voor de ontvangen brief en het TNO-rapport, die een update geven over de huidige stand van zaken en wordt gewaardeerd door zowel de PvdA als GroenLinks. Statenlid Van der Waart erkent dat er al veel is bereikt maar onderstreept ook dat er nog uitdagingen zijn. Ze stelt voor om met de commissie de brief en de conclusies van het TNO-rapport te bespreken en vraagt de fracties waar zij op in willen zetten. Zelf stipt ze enkele aandachtspunten uit de brief en het rapport aan.

1655 Statenlid Van der Waart richt de aandacht op de strijd tegen energiearmoede en benadrukt het belang van het verduurzamen van bestaande woningen als een effectieve maatregel. Ze wijst op

de inzet van middelen uit het Klimaatfonds van het Rijk en de activiteiten van
woningbouwcorporaties, maar benadrukt dat er vanuit de provincie, als middenbestuur, nog
1660 meer gedaan kan worden. Uit het TNO-rapport blijkt dat er Noord-Hollanders met de laagste
inkomens zijn die na woonrenovatie nog steeds een te hoge energiequote hebben. Statenlid Van
der Waart stelt voor om deze bevindingen onder de aandacht van het Rijk te brengen en wijst
erop dat ook in gebieden als het Gooi een energiekloof is, wat haar verrast. Ze is geïnteresseerd
in verdere onderzoeken naar investeringsmogelijkheden en het bieden van extra stimulansen
1665 voor woningeigenaren om te investeren in duurzaamheid. Daarnaast is er zorg over inwoners die
formeel gezien volgens de definitie niet in een woning wonen en mogelijk geen aanspraak
kunnen maken op regelingen en subsidies, terwijl zij juist een risicogroep vormen.

Vervolgens benoemt Statenlid Van der Waart de pijlers van het Actieprogramma Klimaat, zoals
1670 beschreven in de brief, en vindt alle vier punten logisch en herkenbaar. Ze vraagt de commissie
of er accenten zijn die zij willen aanbrengen bij deze punten. Voor GroenLinks is vooral het
laatste punt over energiecoöperaties van groot belang, gezien de onzekerheden die momenteel
spelen rond de Noorder IJ-Plas, wat invloed heeft op de mogelijkheden voor coöperaties om te
plannen en te investeren. Het belang van zowel grote als kleine coöperaties in de energietransitie
1675 wordt benadrukt. De provincie ondersteunt coöperaties momenteel via gemeentelijk beleid,
opdrachten, regelingen, en subsidies, maar er is ruimte voor meer actie. Er worden drie mogelijke
actiepunten genoemd: de provincie kan bijdragen aan het Nationaal Ontwikkelfonds om risico's
van grote investeringen te dekken, kleinere coöperaties kunnen worden ondersteund via een
subsidieregeling, en er kan worden ingezet op de verbetering van de juridische positie van
1680 energiegemeenschappen, met name bij aanbestedingen.

Statenlid Van der Waart stelt voor om op deze drie punten extra in te zetten. Ze vraagt om de
financiële haalbaarheid van deze voorstellen en of er alternatieven zijn voor het afdekken van
risico's, met de aanname dat het om een revolverend fonds zou gaan. Statenlid Van der Waart is
1685 benieuwd naar suggesties van de commissie over deze punten en kijkt uit naar het
Actieprogramma Klimaat.

Eerste termijn commissie

De heer **De Wit** (VVD) concludeert vanuit het VVD-standpunt dat het probleem van
1690 energiearmoede deel uitmaakt van een breder armoedeprobleem dat niet alleen de groepen met
de laagste inkomens treft, maar ook steeds meer de lagere middeninkomens in Nederland. Hij
benadrukt dat dit niet uitsluitend een energieprobleem is, maar ook verband houdt met fiscale
vraagstukken en de wijze waarop met toeslagen wordt omgegaan in Nederland. De heer De Wit
stelt dat deze kwesties vooral in Den Haag op de agenda gezet dienen te worden.

1695 De heer **Karar** (PvdA) reageert door te vragen of de heer De Wit ook het deel over particuliere
huurwoningen in het rapport heeft opgemerkt, waaruit blijkt dat energiearmoede niet
noodzakelijkerwijs samenhangt met een laag inkomen, maar ook kan ontstaan door de kwaliteit
van het gehuurde huis.

1700 De heer **De Wit** (VVD) erkent het probleem van energiearmoede in particuliere huurwoningen en
benadrukt dat deze woningen in vergelijking met corporatiewoningen achterblijven op het gebied
van energie-efficiëntie. Hij herinnert aan eerdere discussies in de commissie, met name met de
heer Kanik, over de dynamiek tussen huurders en verhuurders en suggereert dat het van belang

- 1705 is om de huidige prikkels en belangen die verduurzaming in de weg staan, onder de loep te nemen. De heer De Wit stelt voor om te onderzoeken hoe de provincie kan bijdragen aan de verbetering van deze situatie, zonder direct naar subsidies als oplossing te kijken en ook te voorkomen dat de provincie in de relatie tussen huurder en verhuurder treedt.
- 1710 De heer De Wit benadrukt dat inkomen minder bepalend is voor de hoogte van de energiekosten per huishouden dan de kwaliteit van de woning en de grootte van het gezin. Hierdoor hebben lagere inkomens relatief hogere energiekosten. Hij stelt vraagtekens bij de doelstellingen van GroenLinks met betrekking tot de energiequote en wanneer deze als problematisch wordt beschouwd. De heer De Wit wijst erop dat energiearmoede in zijn ogen onderdeel is van een
- 1715 breder armoedeprobleem, dat in de toekomst ook andere levenskosten zoals voedsel en kleding kan betreffen. Hij merkt op dat juist bewoners van corporatiewoningen, die vaak beter geïsoleerd zijn, het meeste last hebben van energiearmoede, wat volgens hem ondersteuning biedt voor de stelling dat er sprake is van een breder armoedeprobleem waar actie op ondernomen moet worden.
- 1720 De heer De Wit wijst op een probleem dat in de brief van het college wordt aangehaald: de complexiteit van procedures en regelgeving in Nederland. Hij erkent dat dit een breed probleem is dat veel onderwerpen treft en stelt de vraag of de focus moet liggen op het helpen van mensen en corporaties om door deze complexe procedures te navigeren, of dat er beter gewerkt kan
- 1725 worden aan het vereenvoudigen van de procedures en regels zelf. De VVD ziet het versimpelen van procedures als het belangrijkste aandachtspunt en vraagt zich af waarom er niet voor deze aanpak wordt gekozen.
- 1730 Statenlid **Van der Waart** (GL) uit interesse in de suggestie van vereenvoudiging van procedures en vraagt zich af hoe ver dit idee strekt. Ze is benieuwd of dit ook zou kunnen leiden tot vergunningsvrije initiatieven en of dit de richting is waarin gedacht moet worden met betrekking tot het voorstel.
- 1735 De heer **De Wit** (VVD) geeft aan open te staan voor een brede discussie over het vereenvoudigen van procedures, inclusief de mogelijkheid van vergunningsvrije pilots. Hij benadrukt het belang van het vooraf duidelijk definiëren van doelstellingen voor dergelijke initiatieven. De heer De Wit ziet de complexiteit van procedures als een urgent probleem, niet alleen met betrekking tot energie, maar ook voor vele andere kwesties in Nederland, en is daarom bereid om hierover uitgebreid van gedachten te wisselen.
- 1740 De heer De Wit uit zijn twijfels over de effectiviteit van een provinciale strategie om dichterbij gemeenten aan te willen zitten met als doel energiearmoede aan te pakken, zoals voorgesteld in de brief. Hij vraagt zich af of de middelen van het Actieprogramma Klimaat niet beter op een andere manier ingezet kunnen worden, waarbij meer impact gemaakt kan worden dan simpelweg
- 1745 dichterbij de gemeenten te staan. De heer De Wit benadrukt dat de VVD onvoldoende beleving heeft over het totale overzicht van maatregelen binnen het Actieprogramma Klimaat en vraagt zich specifiek af waarom het een effectieve strategie zou zijn om nauwer samen te werken met gemeenten. Hij twijfelt of dit niet iets is dat gemeenten zelfstandig kunnen en vraagt zich af waarom de provincie zou moeten bijspringen in wat hij ziet als mogelijk een gat in de
- 1750 gemeentebegroting of de uitvoering van gemeentelijke taken. Hij suggereert dat de provincie

zich wellicht beter kan richten op taken die dichter bij haar eigen kerntaken liggen en waar meer direct effect mee bereikt kan worden.

1755 De heer De Wit sluit af met zijn visie op het Nationaal Fonds voor Energiecoöperaties, specifiek over het afdekken van investeringsrisico's. Hij uit kritiek op het idee dat de provincie risico's zou moeten overnemen die bij investeringen in energiecoöperaties ontstaan. Hij vraagt zich af waarom de provincie deze risico's zou moeten dragen en in welke mate, en of er geen alternatieve investeringsconstructies bestaan die het risico niet bij de provincie leggen. De heer De Wit geeft aan dat uit het TNO-rapport niet blijkt dat het overnemen van deze risico's een
1760 significante versnelling zal opleveren of een kritiek punt is waar de provincie actie op moet ondernemen. Daarom pleit hij voor terughoudendheid en het verkennen van andere maatregelen voordat er wordt overgegaan tot het oprichten van een fonds, waarbij hij aangeeft minder enthousiast te zijn over deze benadering.

1765 De heer **Teeuwen** (BBB) sluit zich aan bij het betoog van de VVD en benadrukt de zorg binnen de BBB over energiearmoede. Hij erkent dat het niet kunnen betalen van nutsvoorzieningen een fundamenteel probleem is, zoals onderbouwd door de behoeftenpiramide van Maslow. Echter, de heer Teeuwen vraagt zich af of de provincie de juiste bestuurslaag is om structurele actie te ondernemen tegen energiearmoede. Hij wijst op bestaande afspraken in het coalitieakkoord en
1770 vraagt zich af of deze verder uitgebreid moeten worden. De heer Teeuwen benadrukt dat het probleem van energiearmoede nauw samenhangt met het beschikbare inkomen en inkomenspolitiek, een complexe materie. Hij haalt aan dat er voorstellen op landelijk niveau zijn, zoals het koppelen van het energielabel aan de huurprijs, die ook private verhuurders bij de discussie betrekken. Dit roept de vraag op of het binnen de primaire taak van het middenbestuur valt om hier actief meer mee te doen. De heer Teeuwen toont zich kritisch over de inzet van
1775 provinciale middelen voor deze kwestie en is benieuwd naar de visie van de gedeputeerde hierop.

De heer **Kanik** (D66) spreekt zijn dank uit aan GroenLinks en de PvdA voor het agenderen van klimaatrechtvaardigheid en energiearmoede, onderwerpen die hij belangrijk acht. Hij merkt op
1780 dat inkomenspolitiek hoofdzakelijk een taak van het Rijk en in beperkte mate van gemeenten is, wat de betrokkenheid van de provincie bij deze kwesties compliceert. De heer Kanik refereert aan eerdere discussies met de heer De Wit over huurwoningen en vraagt zich af welke rol de provincie hierin kan spelen. Hij is verheugd dat het idee om de provincie aan te sluiten op het Ontwikkelfonds, waar D66 al langer voor pleit, door GS wordt overgenomen. De heer Kanik
1785 benadrukt het belang van een gelijk speelveld voor bewonersinitiatieven en commerciële partijen en ziet in het Ontwikkelfonds een middel om de financiële slagkracht van bewonersinitiatieven en coöperaties te versterken. Dit zou ook corporaties in staat stellen deel te nemen aan duurzame energieprojecten, met als doel ook minderbedeelde burgers te ondersteunen, bijvoorbeeld door goedkope stroom uit windmolens in de Noorder IJ-Plas te leveren. De heer Kanik ziet in de
1790 ondersteuning van energiecoöperaties een manier om indirect aan de bestrijding van energiearmoede te werken, binnen de grenzen van de provinciale rol en wettelijke kaders.

De heer **Van Tiggelen** (PVV) beschouwt energiearmoede als een direct gevolg van wat hij benoemt als wanbeleid op het gebied van klimaatbeleid. Hij stelt dat het onmogelijk is om invloed uit te oefenen op het klimaat en beweert dat het CO₂-gehalte in de atmosfeer niet reageert op het
1795 huidige beleid, iets wat volgens hem dagelijks gemeten wordt en door iedereen met wat elektronica en een internettoegang geverifieerd kan worden. De heer Van Tiggelen benadrukt dat

1800 subsidies uiteindelijk door burgers betaald moeten worden, wijzend op de nationale schuld en de financiële last die dit voor huishoudens betekent. Hij roept op om te stoppen met het uitgeven van grote sommen geld aan klimaatbeleid en subsidies, gezien de hoge kosten die dit met zich meebrengt voor de burger.

1805 De heer **Karar** (PvdA) sluit zich grotendeels aan bij de inbreng van GroenLinks en benadrukt zijn waardering voor de constructieve discussie over energiearmoede. Hij reflecteert op de zoektocht naar de precieze rol van de provincie in dit onderwerp en waar de provincie een bijdrage kan leveren.

1810 De heer Karar deelt enkele statistieken: bijna 110.000 Noord-Hollanders leven in energiearme huishoudens, met een significant deel in corporatiewoningen (65%) en particuliere huurwoningen (22%). Hij wijst op de noodzaak voor extra aandacht voor de laatste groep, waarvan minder dan de helft in goed geïsoleerde woningen woont. Uit persoonlijke ervaringen met slecht geïsoleerde huurwoningen onderstreept hij de urgentie van het probleem. Met 24.000 Noord-Hollanders in slecht geïsoleerde particuliere huurwoningen vraagt hij hoe de commissie naar deze toenemende problematiek kijkt en wat de rol van de provincie kan zijn.

1815 De heer Karar benadrukt dat energietransitie een provinciale bevoegdheid is en dat er significante verschillen zijn tussen energiearme huishoudens in stedelijke en landelijke gebieden, wat aantoont dat er geen uniforme oplossing voor energiearmoede bestaat. Hij wijst op de beperkte capaciteit van kleine gemeenten om zelfstandig oplossingen te ontwikkelen en te implementeren, waardoor provinciale ondersteuning noodzakelijk is.

1825 Mevrouw **Engels** (CDA) erkent het belang van de discussie over energiearmoede, een probleem dat zowel mensen met lage inkomens als de lagere middeninkomens in de particuliere huur- en koopsector treft. Zij haalt aan dat uit de brief van Gedeputeerde Staten (GS) blijkt dat energievoöperaties als mogelijke oplossing worden gezien, iets waar het CDA vanzelfsprekend een voorstander van is. Echter, benadrukt zij dat de doelgroep zich niet gemakkelijk aansluit bij dergelijke coöperaties. Ze vraagt GS hoe zij kunnen zorgen dat deelname aan een energievoöperatie toegankelijker wordt voor deze mensen. Verder vraagt ze of GS kan beoordelen of het Servicepunt Duurzame Energie gemeenten adequaat ondersteunt in hun aanpak van energiearmoede en of er verschillen zijn tussen gemeenten in de aanpak en resultaten van het bestrijden van energiearmoede. Mevrouw Engels is geïnteresseerd in de mogelijkheden om deze kloof te overbruggen en zoekt naar manieren om effectieve ondersteuning te bieden aan de betrokken doelgroepen.

1835 De heer **Dijksen** (SP) spreekt zich uit over de onderwerpen klimaatrechtvaardigheid en energiearmoede, waarbij hij wijst op het SP-voorstel 'Zon voor Allen' als een oplossing. Hij uit zijn verbazing en kritiek op de houding van GroenLinks en PvdA, die volgens hem tegen dit plan zijn en te veel vertrouwen in de markt stellen, ondanks dat de markt volgens hem de oorzaak is van onrechtvaardigheid en armoede op het gebied van energie. De heer Dijksen benadrukt de hoge winstmarges van energiemaatschappijen op gas, die oplopen tot 46%, een winst die hij contrasteert met de situatie van mensen die uit angst voor hoge kosten de verwarming niet aandurven te zetten. Hij vraagt zich af of GroenLinks en PvdA dit als rechtvaardig beschouwen en of zij plannen hebben om de energiemaatschappijen aan banden te leggen, vergelijkbaar met het SP-initiatief voor een provinciaal vervoersbedrijf.

1845

De heer **Karar** (PvdA) erkent de gedeelde idealen met de SP, maar geeft aan dat er twijfels waren over het 'Zon voor Allen'-plan, voornamelijk vanwege de inzet van buurtbatterijen, die niet volledig betrouwbaar werden geacht. Ook wijst hij op de hoge kosten die het plan met zich meebracht, kosten die volgens hem niet door de provincie gedragen kunnen worden.

1850

Desondanks interpreteert hij de kritiek als een uitnodiging om samen te werken aan een haalbare oplossing voor het probleem van energiearmoede en klimaatrechtvaardigheid.

De heer **Dijksen** (SP) antwoordt altijd uit te kijken naar een gesprek met collega-fracties.

1855

De heer **Van Tiggelen** (PVV) vraagt hoeveel belasting er op gas zit.

De heer **Dijksen** (SP) weet dit niet uit zijn hoofd, maar belooft hierop terug te komen.

1860

De heer **Dijksen** kondigt vervolgens aan dat de SP op 4 april 2024 tijdens de Provinciale Statenvergadering een motie zal indienen over het instellen van een provinciaal vervoersbedrijf, waarbij hij expliciet de steun van GroenLinks en PvdA verwacht. Hij drukt zijn wens uit om concreet van deze partijen te horen welke acties zij willen ondernemen op het gebied van klimaatrechtvaardigheid en energiearmoede, in plaats van enkel te discussiëren. De heer **Dijksen** benadrukt dat als er daadwerkelijk actie ondernomen wordt, hij ook op hun steun rekent voor het SP-plan 'Zon voor Allen'.

1865

1870

Daarnaast richt hij zich tot de VVD met de opmerking dat 46 procent winst op gas de provincie jaarlijks tien miljoen euro kan opleveren, geld dat ingezet kan worden voor het verduurzamen van maatschappelijk vastgoed, belastingverlagingen of het verlagen van de energieprijzen, om zo bij te dragen aan het aanpakken van energiearmoede.

1875

Mevrouw **Buit** (CU) benadrukt het belang van klimaatrechtvaardigheid en de aanpak van energiearmoede. Ze onderstreept de noodzaak om stappen te zetten tegen klimaatverandering, maar erkent dat niet iedereen in staat is om deze stappen te zetten. Mevrouw **Buit** is tevreden met de inspanningen om tot een eerlijker verdeling van lasten en lusten te komen en vraagt zich af hoe de provincie verder kan bijdragen aan deze kwestie. Ze is geïnteresseerd in de specifieke monitoringstaken van de provincie op dit gebied, vooral gezien het feit dat informatie van het CBS vaak verouderd is. Mevrouw **Buit** vraagt zich af hoe actueel de provinciale data zijn en hoe de provincie haar monitoring uitvoert.

1880

De heer **Van Tiggelen** (PVV) reageert sceptisch op de uitspraak over het inperken van klimaatverandering en vraagt, met een vleugje ironie, of de ChristenUnie al plannen heeft om de volgende ijstijd tegen te houden.

1885

Mevrouw **Buit** (CU) geeft aan dat, hoewel de ChristenUnie geen strategie heeft voor het voorkomen van een ijstijd, ze gelooft dat er goede stappen worden gezet met het coalitieakkoord, en dat er vanuit haar partijperspectief ruimte is voor verdere actie.

1890

De heer **Van Tiggelen** (PVV) vraagt ten aanzien van de uitspraak van mevrouw **Buit** over de goede stappen die worden gemaakt in het kader van het coalitieakkoord specifiek op basis van welke waarnemingen of resultaten zij tot die conclusie komt.

1895 Mevrouw **Buit** (CU) geeft aan dat haar conclusie dat er goede stappen worden gezet op het gebied van klimaatbeleid voortkomt uit de toegenomen focus van de provincie op klimaatgerelateerde acties. Ze erkent dat er fundamentele verschillen in mening bestaan tussen de PVV en de ChristenUnie over de staat van de wereld en de noodzaak van actie op het gebied van klimaatverandering. Mevrouw Buit benadrukt het belang van verduurzaming, het verminderen van energieverbruik en consumptie, en de verantwoordelijkheid om de overbelasting van de aarde tegen te gaan. Ze is van mening dat dergelijke inspanningen bijdragen aan positieve verandering, 1900 maar ze begrijpt dat de heer Van Tiggelen hier waarschijnlijk anders over denkt.

1905 De heer **Van Tiggelen** (PVV) wijst op het gebrek aan concrete waarnemingen in het antwoord van mevrouw Buit en geeft een specifieke verwijzing naar het Sixth Assessment Report van het IPCC (Intergovernmental Panel on Climate Change), specifiek pagina 1846, figuur 12.12. Hij suggereert dat zij, en wellicht ook anderen, dit gedeelte van het rapport zouden moeten raadplegen om een beter inzicht te krijgen in de klimaatdiscussie.

1910 Mevrouw **Buit** (CU) reageert op de suggestie van de heer Van Tiggelen door hem op haar beurt aan te raden de rapporten van het IPCC te lezen.

1915 In de afronding van haar betoog, benadrukt mevrouw Buit haar interesse in de effectiviteit en de opkomst bij de activiteiten die door de provincie worden georganiseerd, zoals webinars, symposia en spreekuren. Ze vraagt Gedeputeerde Staten of er vanuit gemeenten en andere betrokken partijen werkelijk behoefte is aan deze activiteiten of dat hun behoefte mogelijk elders liggen.

1920 Mevrouw **Van Aesch** (PvdD) richt zich voornamelijk op concrete acties tegen energiearmoede en vraagt wat er specifiek wordt gedaan om inwoners te helpen met energie besparen. Ze is benieuwd naar de effectiviteit van energiecoaches en fixbrigades en of deze hulp in alle gemeenten beschikbaar is. Verder benadrukt ze het belang van het stimuleren van duurzaamheidsmaatregelen die milieu- en diervriendelijk zijn en pleit voor een rechtvaardige verdeling van duurzaamheidssubsidies door de provincie.

1925 Mevrouw Van Aesch spreekt ook over klimaatrechtvaardigheid, met de nadruk op de verantwoordelijkheid om de klimaatcrisis niet af te schuiven op toekomstige generaties of andere landen. Ze wijst op de noodzaak van een ambitieus klimaatplan met concrete, afrekenbare tussendoelen om de opwarming van de aarde te beperken tot 1,5 graad Celsius, conform het Klimaatakkoord van Parijs, en streeft naar een klimaatneutraal 2030, gevolgd door een klimaatpositieve toekomst. Ze benadrukt het belang van het betrekken van de veehouderij in 1930 deze doelstellingen om de gestelde klimaatdoelen te behalen.

1935 De heer **Faassen** (50PLUS) spreekt zijn waardering uit voor de brief van Gedeputeerde Staten en de bijdrage van de VVD, en onderschrijft het standpunt dat de provinciale rol in de kwestie van energiearmoede beperkt is. Hij stelt dat de discussie niet zozeer over energiearmoede moet gaan, maar over armoede in het algemeen, en richt zich op mogelijke oplossingen zoals het verhogen van het inkomen van mensen met minimale inkomens of het verlagen van de energieprijzen. De heer Faassen merkt op dat de energieprijzen voor een groot deel uit belastingen bestaan, welke recentelijk door het Rijk zijn verhoogd in plaats van verlaagd.

1940 Daarnaast suggereert hij dat het rijksbeleid zou moeten aanzetten tot verplichtingen voor verhuurders en nieuwe eigenaren om binnen een bepaalde termijn, vergelijkbaar met de aanpak in België, te voldoen aan energielabel C.

Eerste termijn Gedeputeerde Staten

1945 Gedeputeerde **Kocken** bedankt GroenLinks en PvdA voor het ter sprake brengen van het onderwerp klimaatrechtvaardigheid en energiearmoede. Ze erkent dat de discussie in eerste instantie overzichtelijk begon, maar dat het aantal vragen snel toenam. Ze verzoekt om eventuele gemiste punten aan te kaarten, mede om een tweede termijn te voorkomen, en benadrukt dat er voldoende expertise aanwezig is om de gestelde vragen te beantwoorden.

1950 Gedeputeerde Kocken reageert op de vragen van Statenlid Van der Waart over de drie opties voor energiearmoede en klimaatrechtvaardigheid die in de brief genoemd zijn. Ze geeft aan dat een definitieve keuze voor deze opties later in het jaar gemaakt zal worden, afhankelijk van de beschikbare budgetten en financiële ruimte. Hoewel alle drie de maatregelen potentieel uitvoerbaar zijn, overweegt gedeputeerde Kocken vooral het ontwikkelfonds, mede vanwege de
1955 mogelijke matching van middelen door het Rijk, waardoor elke provinciale euro wordt verdubbeld. Dit fonds zou niet alleen een gelijk speelveld creëren voor bedrijven en corporaties in de energietransitie, maar ook bijdragen aan meer publiek en lokaal bezit van opwekmogelijkheden. De gedeputeerde erkent dat er een duidelijke behoefte is aan dergelijke ondersteuning en dat de provincie een belangrijke rol kan spelen in het faciliteren hiervan,
1960 specifiek door het treffen van voorzieningen zoals het ontwikkelfonds, dat inderdaad bedoeld is als revolverend fonds. De definitieve beslissing hangt echter af van de financiële situatie en de context op het moment van besluitvorming.

1965 Gedeputeerde Kocken benadrukt dat er regelmatig overleg plaatsvindt met TNO en het Rijk, wat heeft geleid tot het betreffende rapport en een vervolgoopdracht aan TNO, zoals toegelicht in de antwoorden op technische vragen. Dit onderstreept de actieve betrokkenheid van de provincie bij het thema klimaatrechtvaardigheid en energiearmoede, in lijn met de afspraken in het coalitieakkoord. Het gegeven dat dit onderwerp expliciet is vastgelegd in het coalitieakkoord, waar ook de partij van de vragensteller zich voor heeft ingezet, toont aan dat de provincie serieus
1970 werk maakt van deze kwesties.

Gedeputeerde Kocken licht toe dat het benaderen of bereiken van groepen die buiten beeld zijn, zoals mensen die niet gemakkelijk toegang hebben tot bepaalde voorzieningen of informatie, primair een taak is van de gemeenten. Ze benadrukt dat de provincie zelden direct contact heeft met burgers. Het provinciale servicepunt is specifiek bedoeld om gemeenten te ondersteunen in hun taken, waaronder het bereiken en ondersteunen van deze buitenbeeldgroepen.
1975

Gedeputeerde Kocken geeft aan dat de seminars en activiteiten georganiseerd door de provincie, zoals webinars en spreekuren, voortkomen uit een duidelijke vraag vanuit de gemeenten. Het provinciale servicepunt voert regelmatig inventarisaties uit om de behoeften van gemeenten te peilen en past op basis daarvan het programma en aanbod aan. Dit zorgt ervoor dat de aangeboden activiteiten actueel blijven en inspelen op de specifieke wensen van de gemeenten. Tot dusver is er geen aanleiding om te denken dat er geen interesse meer zou zijn voor deze activiteiten, wat aangeeft dat de georganiseerde seminars en soortgelijke evenementen nog
1985 steeds goed bezocht worden en voorzien in een behoefte.

1990 Gedeputeerde Kocken onderstreept dat energiearmoede niet simpelweg als een aspect van algemene armoede gezien kan worden, maar als een specifiek vraagstuk dat om een eigen aanpak vraagt. Hoewel er overlap kan zijn tussen algemene armoede en energiearmoede, zijn de oplossingen voor deze problemen niet noodzakelijkerwijs uitwisselbaar. Ze wijst op de noodzaak om deze thema's gescheiden te behandelen.

1995 Daarnaast haalt gedeputeerde Kocken aan dat volgens de Wetenschappelijke Raad voor het Regeringsbeleid (WRR) alle overheidslagen, inclusief de provincie, zich bewust moeten zijn van de verdelingseffecten van hun klimaatbeleid. Dit beleid kan directe gevolgen hebben voor de inkomenspositie en de leverzekerheid van inwoners. Ze benadrukt dat het niet alleen een taak is van gemeenten of het Rijk, maar dat ook de provincie een verantwoordelijkheid draagt om inzicht te hebben in de impact van haar beleid op de burgers van Noord-Holland. Gedeputeerde Kocken vindt het belangrijk dat de commissie deze informatie meeneemt in de besluitvorming en
2000 mogelijk het beleid hierop aanpast, gezien de directe invloed op het leven van de provinciale inwoners.

2005 Gedeputeerde Kocken legt uit dat de rol van de provincie bij het isoleren van particuliere huurwoningen voornamelijk coördinerend en ondersteunend is, aangezien dit een specifieke gemeentelijke taak is. Ze benadrukt dat de provincie niet direct samenwerkt met woningbouwcorporaties voor isolatieprojecten. Het provinciale servicepunt speelt een faciliterende rol door gemeenten te ondersteunen. Op vragen van het CDA en meneer Karar over de inzet van de provincie op dit gebied, verwijst ze naar een appendix bij een brief die uitlegt wat het servicepunt doet om gemeenten te helpen bij het bereiken van bepaalde doelgroepen en
2010 welke activiteiten er al ondernomen worden.

2015 Gedeputeerde Kocken beantwoordt de vraag van de ChristenUnie over de interesse in recentere informatie dan die momenteel beschikbaar is. Zij erkent dat er zeker interesse is in actuelere gegevens, maar licht toe dat TNO afhankelijk is van de cijfers van het CBS, welke de meest recent beschikbare statistieken zijn. Ze geeft aan dat het voor iedereen teleurstellend is dat deze cijfers niet recent zijn, maar benadrukt dat de provincie beperkt is in haar mogelijkheden om hier verandering in aan te brengen en dat men het met de huidige informatie moet doen.

2020 Gedeputeerde Kocken bevestigt dat de veehouderij inderdaad wordt meegenomen in de overwegingen omtrent uitstoot, in antwoord op een vraag van de Partij voor de Dieren.

2025 De gedeputeerde benadrukt het belang van het stellen van doelen en tussendoelen voor het klimaatbeleid en meldt dat dit in het Actieprogramma Klimaat wordt gewerkt, waarover zij later terug zal komen met meer informatie.

Verder erkent zij dat het belangrijk is oog te hebben voor toekomstige generaties, een punt waarover binnen de provincie overeenstemming bestaat en waar nadrukkelijk aandacht voor is.

Tweede termijn commissie

2030 Statenlid **Van der Waart** (GL) spreekt haar dank uit voor de bijdragen van iedereen en uit haar enthousiasme over de positieve ontvangst van de brief en de aanvullende informatie die vanuit het college van Gedeputeerde Staten is gekomen, wat volgens haar hoopgevend is. Zij begrijpt de

2035 reacties van VVD, BBB en andere partijen over de onwenselijkheid van het voeren van een
discussie over inkomenspolitiek binnen deze context, maar vindt ook dat er meer nuances zijn,
zoals ook door de gedeputeerde aangegeven. Statenlid Van der Waart is vooral geïnteresseerd in
de suggesties van het CDA om zich te richten op doelgroepen die zich minder gemakkelijk
aansluiten bij energiecorporaties, een punt waarop de provincie volgens haar actief zou kunnen
inzetten. Zij toont ook belangstelling voor het idee van 50PLUS over het verplichten van
2040 verhuurders om een bepaald energielabel te hanteren. Dit werd ook als een belangrijk punt in de
brief aangehaald en kan mogelijk onderwerp van verdere discussie zijn.

2045 De heer **Karar** (PvdA) dankt iedereen voor hun inbreng en voegt toe dat de gedeputeerde terecht
heeft gewezen op de overlap tussen armoede en energiearmoede. Hij benadrukt dat de provincie
misschien niet direct armoede kan aanpakken, maar wel indirect invloed kan uitoefenen via het
thema energiearmoede, wat binnen de verantwoordelijkheid van de provincie valt. De heer Karar
spreekt zijn tevredenheid uit over het voortzetten van het gesprek over dit onderwerp en
benadrukt het belang van een goede sfeer in de verdere discussies.

2050 De heer **Dijksen** (SP) reageert op de heer Van Tiggelen door te verduidelijken dat de huidige
belasting op gas ongeveer zeventig cent per kubieke meter is, wat neerkomt op ongeveer vijftig
procent van de kosten. Daarnaast gaan er nog een aantal procenten naar de netwerkbeheerder,
waardoor de totale kosten weer oplopen tot honderd procent. De heer Dijksen benadrukt de
potentie van het plan 'Zon voor Allen', waarbij de winst uit energie ten goede zou komen aan de
overheid in plaats van aan buitenlandse staatsbedrijven of aandeelhouders, wat zou kunnen
2055 leiden tot een lagere belasting voor de burgers.

De **voorzitter** constateert dat dit agendapunt voldoende is behandeld.

2060 **7 Rondvraag gedeputeerde Kocken (Klimaat en Energie)**

Voorafgaand aan de vergadering zijn geen rondvragen voor gedeputeerde Kocken aangemeld.

2065 **8 Sluiting**

De **voorzitter** dankt de commissieleden voor hun inbreng, De volgende vergadering van de
commissie Leefomgeving is op maandag 22 april 2024.

2070 *Sluiting om 21.46 uur.*